



UNIVERZA
V LJUBLJANI

PEF

Pedagoška
fakulteta



TRAJNOSTNI PISMENOSTI NAPROTI

NABOR DEJAVNOSTI ZA SPODBUJANJE TRAJNOSTNE
PISMENOSTI OTROK V PREDŠOLSKEM IN ZGODNJEM
ŠOLSKEM OBDOBJU



Ljubljana, 2024

TRAJNOSTNI PISMENOSTI NAPROTI

Nabor dejavnosti za spodbujanje trajnostne pismenosti otrok v predšolskem in zgodnjem šolskem obdobju

Avtorji:	dr. Matej Vošnjak dr. Laura Rožman Krivec Liza Komar Nina Gradišar Hana Androjna Nastja Vrbovšek Eva Reja Vid Zabukovec
Urednik:	dr. Matej Vošnjak
Lektor:	dr. Tomaž Petek
Založila:	Založba Univerze v Ljubljani
Za založbo:	dr. Gregor Majdič, rektor Univerze v Ljubljani
Izdala:	Pedagoška fakulteta, Univerza v Ljubljani
Za izdajatelja:	dr. Karmen Pižorn, dekanja
Prelom:	dr. Matej Vošnjak
Ilustracije:	Spletno orodje za grafično oblikovanje Canva
Dostopno na (URL):	https://ebooks.uni-lj.si/

Priročnik je nastal v okviru projekta Univerze v Ljubljani s področja uvajanja in razvoja odprtih izobraževalnih virov znotraj pedagoškega procesa (Razvojni steber financiranja, RSF), ukrep A. II. 1, *Uporaba in razvoj odprtih učnih gradiv na UL v luči spodbujanja njihovega soustvarjanja s študenti*.

To delo je ponujeno pod licenco Creative Commons. Priznanje avtorstva. Deljenje pod enakimi pogoji 4.0 Mednarodna licenca./This work is licensed under a Creative Commons Attribution. Share A like 4.0 International License.



Ljubljana, oktober 2024

Prva e-izdaja. Publikacija je v digitalni obliki prosto dostopna na <https://ebooks.uni-lj.si>.

Publikacija je brezplačna.

DOI: 10.26529/9789612974169

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v
Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 210499843
ISBN 978-961-297-416-9 (PDF)

KAZALO VSEBINE

I	O priročniku	5
II	17 ciljev trajnostnega razvoja	7
1	Cilj 1: Odprava revščine	12
2	Cilj 2: Odprava lakote	15
3	Cilj 3: Zdravje in dobro počutje	20
6	Cilj 4: Kakovostno izobraževanje	23
7	Cilj 5: Enakost spolov	30
8	Cilj 6: Čista voda in sanitarna ureditev	32
9	Cilj 7: Cenovno dostopna in čista energija	36
10	Cilj 8: Dostojno delo in gospodarska rast	40
11	Cilj 9: Industrija, inovacije in infrastruktura	43
12	Cilj 10: Zmanjšanje neenakosti	48
13	Cilj 11: Trajnostna mesta in skupnosti	54

KAZALO VSEBINE

14	Cilj 12: Odgovorna poraba in proizvodnja.....	63
15	Cilj 13: Podnebni ukrepi	68
16	Cilj 14: Življenje v vodi.....	72
17	Cilj 15: Življenje na kopnem.....	75
18	Cilj 16: Mir, pravičnost in močne institucije	82
19	Cilj 17: Partnerstva za doseganje ciljev	84

TA PRIROČNIK JE TU ZA VAS, VZGOJITELJE, UČITELJE, DRUGE STROKOVNE DELAVCE V VZGOJI IN IZOBRAŽEVANJU, ŠTUDENTE PEDAGOŠKIH SMERI TER STARŠE

V svetu teme, kot so: trajnostni razvoj, zeleni prehod in okoljska pismenost, pridobivajo vedno večji pomen. Tudi izobraževanje mora potekati tako, da bo vsak državljan razvil trajnostno mišljenje. To se začne razvijati z razvojem okoljske pismenosti že v predšolskem obdobju in se nato nadaljuje na osnovnošolski stopnji. Doseganje ustrezne ravni okoljske pismenosti v otroštvu je v veliki meri odvisno od kompetenc vzgojiteljev, učiteljev in staršev. Obravnava okoljskih vsebin in izvajanje kakovostnega izobraževanja, osredinjenega na trajnostni razvoj in današnje največje okoljske izzive (npr. problem mikroplastike, onesnaževanje voda, atmosfere, intenzifikacija kmetijstva itn.), je v omenjenem obdobju ključnega pomena. To pripomore k razvijanju zavedanja pomena okoljske pismenosti pri mlajših otrocih, ki se sčasoma oblikuje v trajnostno pismenost. Trajnostno pismena oseba naj bi razumela pomen in prizadevanja za trajnostni način življenja, uspešno pridobivala znanje o trajnostnem razvoju, kritično ocenjevala ter učinkovito uporablja pridobljene informacije in znanje. Prav tako naj bi nenehno obnavljala in nadgrajevala svoje znanje ter uspešno vključevala trajnostno mišljenje v svoje vsakdanje življenje.

Vzgojo in izobraževanje za trajnostni razvoj je mogoče podpreti z izvajanjem različnih dejavnosti, ki so vključene v izobraževanje. Če želimo doseči spremembe na ravni celotne družbe, je pomembno, da so te vpeljene v celoten vzgojeno-izobraževalni sistem, in sicer najprej pri tistih, ki že vzgajajo in izobražujejo otroke in mladostnike v vrtcih in šolah, hkrati pa tudi v študijskih programih, v okviru katerih se izobražujejo prihodnji vzgojitelji, učitelji in drugi strokovni delavci. (Prihodnji) vzgojitelji in učitelji bodo namreč izobraževali in vzgajali številne generacije mladih, zato je pomembno, da najprej sami usvojijo ustrezno znanje, hkrati pa tudi oblikujejo primerna stališča do vsebin trajnostnega razvoja in razvijejo ustrezna ravnanja.

Osrednji dokument, ki obravnava dolgoročno vzdržno rast in trajnostni razvoj, je **Agenda 2030**, sprejet leta 2015 v okviru Organizacije združenih narodov. Agenda 2030 za trajnostni razvoj je sprejelo 193 držav članic Združenih narodov. Z njo so določili 17 razvojnih ciljev in 169 povezanih podciljev, da bi zgradili okvir globalnega razvoja. V priročniku so predstavljene dejavnosti za vsak cilj trajnostnega razvoja omenjenega dokumenta.

Prihodnost človeštva in planeta, na katerem živimo, je odvisna od vseh nas. Posebno vlogo pa ima današnja mlada generacija, ki bo plamen razvoja predala prihodnjim generacijam. Pot trajnostnega razvoja je uspešno načrtana, na nas pa je, da skupaj zagotovimo, da bo ta pot uspešna in njeni dosežki trajni.

(Prirejeno po dokumentu Spreminimo svet: Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030.)

TA PRIROČNIK JE TU ZA VAS, VZGOJITELJE, UČITELJE, DRUGE STROKOVNE DELAVCE V VZGOJI IN IZOBRAŽEVANJU, STARŠE TER ŠTUDENTE PEDAGOŠKIH SMERI, KI ŽELITE RAZVIJATI TRAJNOSTNO PISMENOST OTROK

Priročnik je namenjen vsem vključenim v vzgojo in izobraževanje – vzgojiteljem, učiteljem in študentom pedagoških študijskih programov pa tudi staršem otrok, skratka vsem, ki želite z otroki v predšolskem in zgodnjem šolskem obdobju izvajati kakovostne dejavnosti z vsebinami trajnostnega razvoja in tako razvijati njihovo trajnostno pismenost.



V priročniku so predstavljene dejavnosti za posamezni cilj trajnostnega razvoja, ki jih lahko izvajate v vrtcu, šoli ali doma. Vsebine dejavnosti so zasnovane na način, da jih lahko izvajate z otroki v vrtčevskem in zgodnjem osnovnošolskem obdobju pa tudi pozneje. Večinoma so dejavnosti že strukturirane, z opisanim potekom izvedbe, dopuščajo pa možnosti za razvijanje lastne ideje izvedbe in nadgradnjo dejavnosti po lastni presoji ter glede na prostorske zmožnosti izvedbe in opremo ter glede na stopnjo razvoja otroka. Vključujejo dejavnosti, s katerimi otroci usvajajo znanje, razvijajo stališča in svoje znanje uporabijo v praksi. Dejavnosti so zasnovane tako, da otroci trajnostno pismenost razvijajo in krepijo skozi igro, opazovanje, raziskovanje ... Tako spodbudimo zanimanje otrok za vsebine trajnostnega razvoja in razvijamo njihovo trajnostno pismenost.

17 CILJEV TRAJNOSTNEGA RAZVOJA

V Agendi za trajnostni razvoj 2030 (Organizacija združenih narodov, 2015) je opredeljenih 17 ciljev trajnostnega razvoja.



Organizacija združenih narodov (2015),
https://unis.unvienna.org/unis/sl/topics/sustainable_development_goals.html

CILJ 1: ODPRAVA REVŠČINE

- Do leta 2030 izkoreniniti skrajno revščino in prepoloviti delež ljudi, ki živijo pod pragom revščine.
- Uvesti prilagojene sisteme socialnega varstva z minimalnim pragom podpore.
- Zagotoviti enake pravice do ekonomskih sredstev, zemlje, osnovnih storitev, premoženja, naravnih virov in finančnih storitev za najrevnejše in zapostavljene.
- Okrepiti odpornost najrevnejših na ekstremne vremenske pojave ter gospodarske, socialne in okoljske pretese.

CILJ 2: ODPRAVA LAKOTE

- Do leta 2030 zagotoviti dostop do hranljive hrane, zlasti za revne in ranljive skupine.
- Izločiti podhranjenost pri otrocih do petega leta ter poskrbeti za prehranske potrebe mladostnic, nosečnic, doječih žensk in starejših.
- Povečati produktivnost in prihodke majhnih kmetov z enakopravnim dostopom do zemljišč, sredstev in znanja.
- Ohraniti gensko raznovrstnost semen in rastlin ter povečati vlaganja kmetijsko infrastrukturo in raziskave.

CILJ 3: ZDRAVJE IN DOBRO POČUTJE

- Zmanjšati umrljivost mater ter novorojenčkov in otrok do petega leta starosti.
- Ustaviti epidemije, zmanjšati prezgodnje smrti zaradi nenalezljivih bolezni ter preprečevati in zdraviti odvisnosti.
- Zmanjšati prometne nesreče ter smrti in bolezni zaradi nevarnih kemikalij in onesnaženja.
- Zagotoviti dostop do zdravstvenega zavarovanja, osnovnih zdravil in cepiv za vse.

17 CILJEV TRAJNOSTNEGA RAZVOJA



CILJ 4: KAKOVOSTNO IZOBRAŽEVANJE

- Vsi otroci in mladostniki naj imajo dostop do vključujočega, kakovostnega in ustreznega izobraževanja.
- Vseživljenjsko učenje: Spodbujati je treba priložnosti za vseživljenjsko učenje.
- Potrebno znanje in veščine: Razvijati je treba znanje, veščine in vrednote, ki so potrebni za uspeh v 21. stoletju.
- Pravična in trajnostna prihodnost: Izobraževanje naj prispeva k pravičnejši in trajnostni prihodnosti za vse.

CILJ 5: ENAKOST SPOLOV

- Cilj si prizadeva doseči enakost spolov ter krepiti vlogo vseh žensk in deklic.
- V EU kazalniki spremljajo in merijo predvsem napredek v zmanjšanju nasilja, povzročenega zaradi spola, ter v krepitvi enakosti med spoloma v izobraževanju, zaposlovanju in vodenju.

CILJ 6: ČISTA VODA IN SANITARNA UREDITEV

- Cilj si prizadeva zagotoviti univerzalen in enakopraven dostop do varne in cenovno dostopne pitne vode ter ustrezne sanitarne oskrbe za vse ljudi do leta 2030.
- Za doseg tega cilja je treba povečati naložbe v infrastrukturo, sanitarne objekte, zaščito in obnovo vodnih ekosistemov ter izobraževanje o higieni.

CILJ 7: CENOVNO DOSTOPNA IN ČISTA ENERGIJA

- Cilj si prizadeva zagotoviti dostop do čiste in cenovno dostopne energije za vse, razvoj kmetijstva, poslovanja, komunikacij, izobraževanja, zdravstvenega varstva in prevoza.
- Treba je povečati naložbe v obnovljive vire energije, izboljšati energetske učinkovitost in razviti podporne politike. Dostop do zanesljive in cenovno dostopne energije je bistven za preprečevanje bolezni, omogočanje zdravstvenih storitev in izboljšanje kakovosti življenja po vsem svetu.

17 CILJEV TRAJNOSTNEGA RAZVOJA



CILJ 8: DOSTOJNO DELO IN GOSPODARSKA RAST

- Spodbujanje trajnostnega gospodarstva, polne zaposlenosti in dostojno delo za vse.
- Ohranjanje gospodarske rasti ter izboljšanje produktivnosti z inovacijami in diverzifikacijo.
- Ustvarjanje dostojnih delovnih mest in podpora mikro, malim in srednje velikim podjetjem.
- Odprava prisilnega in otroškega dela ter zagotavljanje varnega delovnega okolja.
- Razvoj trajnostnega turizma ter spodbujanje lokalne kulture in izdelkov.

CILJ 9: INDUSTRIJA, INOVACIJE IN INFRASTRUKTURA

- Cilj se osredinja na gradnjo odporne infrastrukture, spodbujanje vključujoče in trajnostne industrializacije ter pospeševanje inovacij.
- Za doseg cilja do leta 2030 so potrebni: vlaganje v napredne tehnologije, zmanjševanje emisij ogljika in povečanje dostopa do mobilnega širokopasovnega omrežja, predvsem v najmanj razvitih državah.
- Namen je izboljšati kakovost življenja z zagotavljanjem dostopnih in trajnostnih infrastruktur in industrij, ki prispevajo h gospodarski rasti in k ustvarjanju novih delovnih mest.

CILJ 10: ZMANJŠANJE NEENAKOSTI

- Zmanjšanje neenakosti znotraj držav in tudi med državami.
- Do leta 2030 poveča rast dohodka najrevnejših 40 % prebivalstva in zagotoviti njihovo večjo vključenost v družbeno, gospodarsko in v politično življenje ne glede na razlike.
- Zagotoviti enake možnosti, zmanjšati diskriminacijo in spodbujati enakopravnost prek ustreznih zakonodajnih in političnih ukrepov.

CILJ 11: TRAJNOSTNA MESTA IN SKUPNOSTI

- Zagotavljanje odprtih, varnih, vzdržljivih ter trajnostnih mest in naselij.
- Dostop do cenovno ugodnega in varnega prebivališča, izboljšanje javnega prevoza, trajnostna urbanizacija in varstvo kulturne dediščine.
- Zmanjšati škodljive vplive mest na okolje, zlasti glede kakovosti zraka in ravnanja z odpadki, ter povečati varnost pred naravnimi nesrečami.
- Dostop do zelenih površin in izboljšanje povezav med mestnimi in podeželskimi območji.

17 CILJEV TRAJNOSTNEGA RAZVOJA



CILJ 12: ODGOVORNA PORABA IN PROIZVODNJA

- Zmanjšanje negativnih vplivov: Sprejeti vzorce trajnostne porabe in proizvodnje, da bi zmanjšali vpliv na podnebne spremembe, izčrpavanje naravnih virov in onesnaževanje.
- Manj odpadkov in učinkovita raba virov: Zmanjšati količino odpadkov, trajnostno upravljati z viri, zmanjšati izgube hrane ter zmanjšati onesnaževanje.
- Trajnostne nakupovalne navade: Sprejeti bolj trajnostne načine nakupovanja, vključno z uporabo trajnostnih izdelkov, podpiranjem lokalnih proizvajalcev in zmanjšanjem impulzivnih nakupov.
- Ozaveščanje in izobraževanje: Izobraževati in ozaveščati ljudi o pomenu trajnostne porabe in proizvodnje, spodbujati trajnostne načine življenja ter krepiti zavedanje o vplivu naših dejanj na okolje.

CILJ 13: PODNEBNI UKREPI

- Krepitev pripravljenosti v vseh državah na nevarnosti in naravne nesreče, ki so posledica podnebnih sprememb.
- Izboljšanje izobraževanja, ozaveščanja in institucionalnih zmogljivosti za blažitev podnebnih sprememb, prilagajanje in omejevanje posledic.

CILJ 14: ŽIVLJENJE V VODI

- Preprečiti in občutno zmanjšati vsakovrstno onesnaževanje morja ter trajnostno upravljati morske in kopenske ekosisteme.
- Varovati in krepiti njihovo odpornost, da se preprečijo večje škodljive posledice.
- Sprejeti ukrepe za njihovo obnovo ter za zdrave in produktivne oceane.
- Omejevanje in obravnavanje posledic zakisovanja morja.
- Omejevanje in obravnavanje učinkovite izrabe ribolova ter odprave prelova pa tudi nezakonitega, neprijavljenega in zakonsko neurejenega ribolova ter drugih načinov ribolova, ki škodujejo morskemu okolju.

17 CILJEV TRAJNOSTNEGA RAZVOJA



CILJ 15: ŽIVLJENJE NA KOPNEM

- Poskrbeti za ohranjanje, obnovo in za trajnostno rabo kopenskih in sladkovodnih ekosistemov ter njihovih storitev, zlasti gozdov, mokrišč, gorskih in sušnih območij.
- Spodbuditi trajnostno gospodarjenje z vsemi vrstami gozdov, ustaviti krčenje gozdov, obnoviti degradirane gozdove ter bistveno povečati pogoždovanje in obnovo gozdov na svetovni ravni.
- Ohraniti gorske ekosisteme in njihovo biotsko raznovrstnost.
- Zmanjšati degradacijo naravnih habitatov, preprečiti izgubo biotske raznovrstnosti in zavarovati ogrožene vrste ter preprečiti njihovo izumrtje.
- Uvesti ukrepe za preprečitev vnosa invazivnih tujerodnih vrst in občutno zmanjšati njihov vpliv na kopenske in vodne ekosisteme ter za nadzor ali izkoreninjenje njihovih prednostnih vrst.
- Vključiti vrednote o ekosistemih in biotski raznovrstnosti v postopke načrtovanja in razvoja.

CILJ 16: MIR, PRAVIČNOST IN MOČNE INSTITUCIJE

- Spodbujati miroljubne in odprte družbe za trajnostni razvoj, vsem omogočiti dostop do pravnega varstva ter oblikovati učinkovite, odgovore in odprte ustanove na vseh ravneh.
- Povsod občutno zmanjšati pogostost vseh oblik nasilja.
- Občutno omejiti vse oblike korupcije in podkupovanja.

CILJ 17: PARTNERSTVA ZA DOSEGANJE CILJEV

- Sodelovanje za trajnostni razvoj: Doseganje vseh 17 ciljev trajnostnega razvoja zahteva sodelovanje in partnerstvo vlad, podjetij, nevladnih organizacij, lokalnih skupnosti in posameznikov.
- Krepitev partnerskih odnosov: Spodbujanje vključujočih in učinkovitih partnerskih odnosov na vseh ravneh.
- Mobilizacija sredstev: Upoštevati potrebo po povečanju finančnih, tehnoloških in človeških virov za doseganje ciljev trajnostnega razvoja.
- Izgradnja zmogljivosti: Krepitev zmogljivosti vseh držav, zlasti razvijajočih se držav, za učinkovito izvajanje ciljev trajnostnega razvoja.

CILJ 1: ODPRAVA REVŠČINE

1. dejavnost: SAMOOSKRBA S KALČKI IN Z MIKROZELENJEM

Cilja dejavnosti:

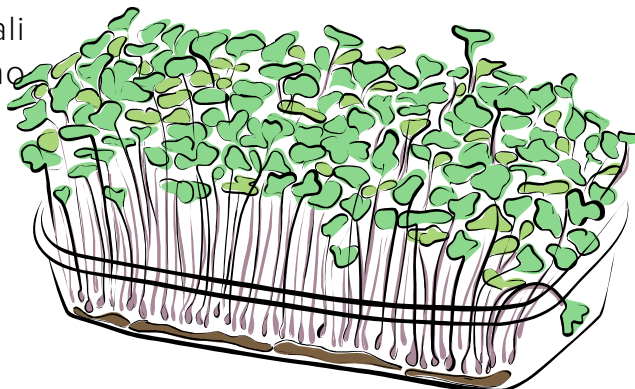
- Otrok se seznani s pojmom prehranska samooskrba.
- Otrok pridobi izkušnjo s pridelavo in pripravo živil.

Prehranska samooskrba:

posameznik zase prideluje hrano in s tem zmanjša odvisnost od kupljene oz. uvožene hrane.

Pripomočki:

- semena za klitje kalčkov ali mikrozelenja,
- posoda za mikrozelenje (banica od sladoleda ali druga embalaža, ki jo lahko ponovno uporabimo oz. recikliramo),
- steklena posoda za kalčke,
- vata,
- gumica,
- voda.



Potek dejavnosti

Po navodilih, prikazanih na QR-kodi, z otroki pripravimo »notranji vrtiček« oz. mesto, na katero postavimo pripravljeno mikrozelenje in kalčke, za katere skrbimo, dokler ne zrastejo. Ko zrastejo, jih po navodilih pobereмо, umijemo in postrežemo pri kosilu.

Navodila za rokovanje z mikrozelenjem

Ker mikrozelenje gojimo z namenom uživanja, moramo biti pri pripravi pozorni na higieno, ustrezno predhodno umivanje rok, med pripravo si po potrebi prav tako umijemo roke. Pripravljeno mikrozelenje pustimo rasti po navodilih. Zrelo mikrozelenje navado uživamo sproti, ko ga porežemo, seveda ga pred uživanjem operemo. Če se ga odločimo shranjevati, ga porežemo, shranimo v hladilniku, operemo pa ga šele pred uživanjem in ne pred shranjevanjem. Z mikrozelenjem lahko popestrimo razne namaze; dodamo ga kot »posip«, prav tako ga lahko dodajamo v solate, juho ali uporabimo kot užitno dekoracijo na krožniku.

Mikrozelenje v ponovno uporabljenih lončkih



Navodila za pripravo mikrozelenja



Besedilo



Video

CILJ 1: ODPRAVA REVŠČINE

2. dejavnost: TRŽNICA (RAVNANJE Z DENARJEM)

Cilja dejavnosti:

- Otrok spozna pomen denarja, kako z njim kupovati osnovne potrebščine.
- Otrok se seznani s pojmom revščina.

Pripomočki:

- materiali za prodajo na tržnici (modelčki hrane, šolske potrebščine, skodelice, pribor, obleke ...)
- mize za tržnico,
- barvni papir,
- flomastri,
- predmet, ki simbolizira denarne enote, npr. kovanci z vrednostjo (lahko so to tudi kamenčki; večji imajo večjo vrednost oz. po občutku),
- škatle ali košare.



Kratek opis dejavnosti

Dejavnost otrokom na razumljiv in interaktiven način predstavi pomen denarja in težave, s katerimi se spoprijemajo ljudje, ki živijo v revščini.

Potek dejavnosti

Otrokom razložite, kaj je denar in kako ga uporabljamo za nakup stvari, ki jih potrebujemo, kot so: hrana, voda in igrače, šolske potrebščine ... Pokažite nekaj primerov (npr. igrača, sadje, knjiga). Sledi **kratek pogovor**. Vprašajte otroke, ali so že kdaj kaj kupili in kako so se pri tem počutili.

Priprava tržnice: Uredite prostor tako, da postavite mize ali postaje, ki predstavljajo različne trgovine (npr. trgovina z živili, trgovina z oblačili, trgovina z igračami). Vsaka miza naj ima škatlo ali košaro z izdelki (igrače, modelčki hrane, oblačila). Vsak otrok dobi določeno količino denarja. Podajte navodilo, da lahko ta denar uporabijo za nakup stvari na tržnici (ker otroci še ne znajo šteti, jim bo treba pri nakupovanju pomagati). Otroci hodijo od mize do mize in izbirajo stvari, ki jih želijo kupiti.

Izkušnja revščine: V drugem krogu igre naj otroci dobijo manj denarja, kot ga potrebujejo za nakup vseh potrebnih stvari.

Po nekaj časa ustavite nakupovanje in se pogovorite o njihovih izkušnjah pa tudi občutkih, ko niso mogli kupiti vsega, kar so potrebovali ali želeli, in o tem, kako so izbrali stvari, ki so jih lahko kupili.

Za **zaključek** vprašajte otroke, kaj so si kupili, kako so se počutili ob tem in kako so se počutili na splošno. Povzemite, kaj so se naučili o denarju in pomoči drugim. Pohvalite otroke za njihovo sodelovanje in prijaznost.

CILJ 1: ODPRAVA REVŠČINE

3. dejavnost: SKUPAJ GRADIMO SRČEN SVET

Cilja dejavnosti:

- Otrok spoznava pojem revščine.
- Otrok razvija razumevanje o pomenu pomoči.

Pripomočki:

- plakat ali tabla,
- barvni papir,
- flomastri,
- nalepke,
- preproste igrače,
- slike ali ilustracije (hrana, voda, hiša, šola, prijatelji).



Kratek opis dejavnosti

Dejavnost otrokom na preprost in interaktiven način predstavi pomen pomoči in skrbi za druge ter jih spodbuja k razmišljanju o tem, kaj prispeva k srečnemu in pravičnemu svetu.

Potek dejavnosti

Razlaga cilja: Za začetek otrokom razložite, kaj pomeni pomagati drugim. Z otroki se pogovorite, kaj potrebujejo za življenje (hrano, vodo, hišo, možnost igre in učenja). Uporabite slike ali igrače, da jim vse dodatno približate, pojasnite. Sledi kratek pogovor: Vprašajte otroke, ali so kdaj pomagali nekemu in kako so se ob tem počutili.

Na plakat ali tablo narišite velik nasmejan obraz ali srce kot simbol srečnega sveta. Okrog tega narišite različne stvari, ki jih potrebujemo za življenje in uporabljamo v življenju (npr. hiša, hrana, voda, igra, šola, tudi prijatelji in sorodniki ...).

Zgodbe s slikami: Pripravite nekaj preprostih zgodb s slikami, ki prikazujejo, kako pomagati drugim. Na primer: Otrok, ki deli svojo malico z drugim otrokom; otrok, ki pomaga prijatelju zgraditi hišo iz kock; otrok, ki gre v šolo in se uči novih stvari. Zgodbe preberite/pokažite, nato pa se pogovorite o tem, kaj so videli.

Igra: Otroci naj na barvni papir narišejo ali barvajo nekaj, kar jim je pomembno za srečen svet (npr. igrače, prijatelji, hrana). Lahko tudi uporabijo nalepke. Skupaj ustvarite velik plakat s temi risbicami in z nalepkami okrog nasmejanega obraza ali srca.

Predstavite otroke preprosto pesem ali rimo o pomoči drugim, npr.:

*"Pomagamo prijateljem, vsak dan,
da je svet lepši in nasmejan."*

Za **zaključek** se z otroki pogovorite, kaj so narisali in zakaj so to izbrali. Za sklep povzemite, kaj so se naučili o pomoči in skrbi za druge.



CILJ 2: ODPRAVA LAKOTE

1. dejavnost: ZELENJAVNI SPOMIN

Cilja dejavnosti:

- Otrok spoznava raznoliko zelenjavo.
- Otrok se seznaja z različnimi okusi.

Pripomočki:

- revije, časopis, reklame, katalogi,
- škarje,
- kartončki (velikosti 4 x 4 cm, parno število),
- lepilo,
- barvice, voščenske,
- škatla za shranjevanje (odpadni karton).



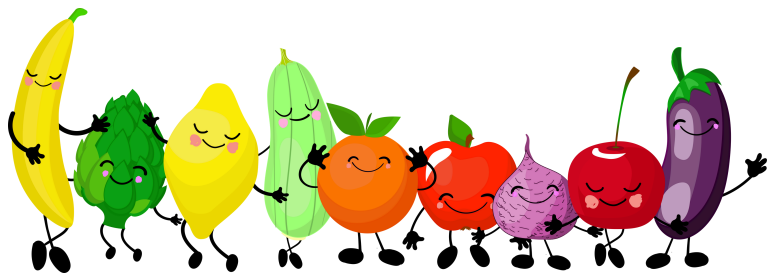
Pomen zelenjave
za zdravje



Vloga zelenjave
pri trajnostnem
razvoju

Kratek opis dejavnosti

Otroci prek dejavnosti spoznavajo različne vrste zelenjave in njihov pomen za zdravje. Igra spomina jih spodbuja k razmišljanju, opazovanju in učenju skozi igro, kar krepi njihovo ozaveščenost o zdravi prehrani in trajnostnem razvoju.

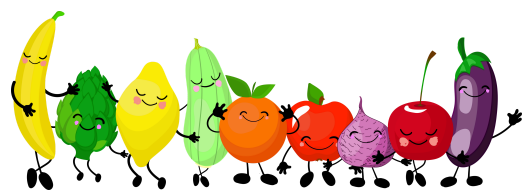


Potek dejavnosti

Za začetek otrokom razložite pomen uživanja zelenjave za zdravje in trajnostni razvoj. Pokažite nekaj primerov zelenjave in jih poimenuje skupaj z otroki.

Otroci naj pregledajo revije, časopise in reklame ter izrežejo slike različnih vrst zelenjave. Pomembno je, da najdejo po dve sliki (par) neke vrste zelenjave (npr. dve sliki korenja). Otroci nalepijo izrezane slike zelenjave na kartončke (4 x 4 cm). Vsak kartonček mora imeti na eni strani sliko zelenjave, na drugi strani pa mora biti prazen ali okrašen tako, da so vsi kartončki enaki. Otroci iz odpadnega kartona izdelajo škatlo za shranjevanje kartončkov. Škatlo lahko okrasijo po lastnih željah z barvicami, voščenkami in z nalepkami ali drugo tehniko. Ko so vsi kartončki pripravljeni, se otroci razdelijo v pare ali majhne skupine in igrajo igro spomina. Cilj igre je najti pare slik iste zelenjave. Izdelate lahko tudi več kompletov igre spomina, da bo vsaka skupina imela svojo.

Za zaključek otroke povprašajte o zelenjavi, ki so jo spoznali med dejavnostjo. Spodbudite pogovor o njihovih najljubših vrstah zelenjave in zakaj so pomembne za zdravje.



CILJ 2: ODPRAVA LAKOTE

2. dejavnost: ZELENJAVNA TEKMA

Cilji dejavnosti:

- Otrok spoznava različne vrste zelenjave in njihove okuse.
- Otrok se seznani s pomenom zelenjave za uravnoteženo prehrano.
- Otrok spoznava vlogo zelenjave v prehrani in njen prispevek k trajnostnemu razvoju.

Pripomočki:

- večji plakat (lahko kartonast),
- sličice različnih vrst zelenjave (iz revij, časopisov, reklam),
- lepilo in škarje.

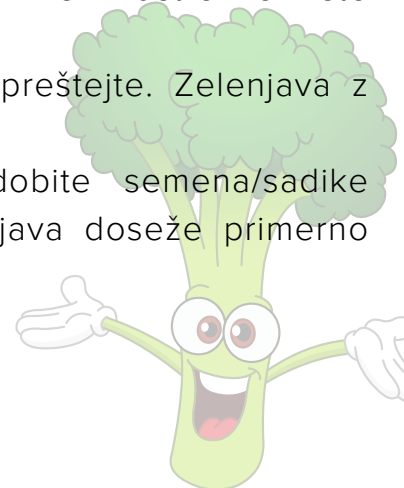
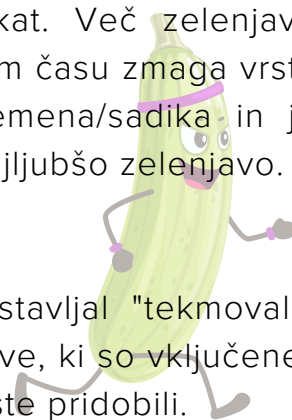
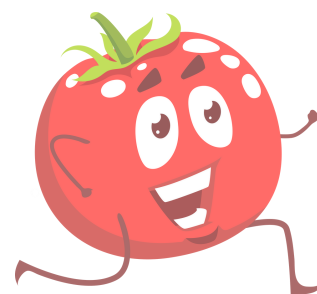
Kratek opis dejavnosti

Otroci zbirajo sličice različnih vrst zelenjave in jih lepijo na plakat. Več zelenjave posamezne vrste kot pojedo, več sličic tiste vrste dobijo. Po določenem času zmaga vrsta zelenjave z največ sličicami. Od te zelenjave skupaj pridobite semena/sadika in jo posejete/posadite ter opazujte, kako raste, ter si tako pridelajte svojo najljubšo zelenjavo.

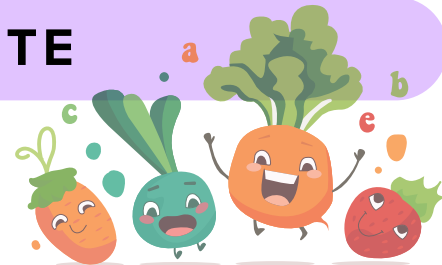
Potek dejavnosti

- 1. Priprava plakata:** Predhodno pripravite večji plakat, ki bo predstavljal "tekmovalno ploščo". Na njem navedite imena in prilepite slike različnih vrst zelenjave, ki so vključene v prehrano doma/v vrtcu/v šoli – na ta mesta boste lepili sličice, ki jih boste pridobili.
- 2. Zbiranje sličic:** Otroci zaužijejo ali poskusijo posamezno vrsto zelenjave in tako zbirajo sličice. Več otrok kot poskusi posamezno vrsto zelenjave, več sličic dobijo. Pri tej igri gre za skupinsko spodbujanje. Na primer: v skupini je 20 otrok, če vsaj 10 otrok zaužije/poskusi brokoli, dobijo eno sličico. Če brokoli zaužije/poskusi od 11 do 19 otrok, dobijo tri sličice. Če vsi zaužijejo/poskusijo brokoli, pa dobijo pet sličic, kar je največ mogoče.
- 3. Lepilni postopek:** Otroci lepijo zbrane sličice na plakat ob imenu in sliki ustrezne vrste zelenjave.
- 4. Zaključek kroga:** Po določenem času (npr. en mesec) sličice preštete. Zelenjava z največ sličicami zmaga.
- 5. Sajenje zmagovalne zelenjave:** Za nagrado z otroki pridobite semena/sadika zmagovalne vrste zelenjave in jo opazujte, kako raste. Ko zelenjava doseže primerno zrelost, jo ustrezno pripravite in pojedite.

Opomba: Igro se prilagaja glede na velikost skupine in potrebe. Igro se lahko izvaja v krogih, na primer vsak mesec začnete znova. Pomembno je, da se pripravijo sličice za čim več različnih vrst zelenjave in da se otroke ves čas spodbuja k poizkušanju novih vrst zelenjave.



CILJ 2: ODPRAVA LAKOTE



Predlogi za nadgradnjo

Vključitev zgodbe: Med vsakim krogom lahko pripovedujete zgodbe ali zanimiva dejstva o različnih vrstah zelenjave, da bi otroke še dodatno spodbudili k poskušanju.

Vključitev dodatne dejavnosti: risanje zelenjave, ustvarjanje zelenjave iz gline, obisk lokalne tržnice, vrtnarije ali domačega vrta.

Priprava sporočilca za starše (primer) skupaj s semeni: Spoštovani starši! Otroci so v tem tednu raziskovali in poizkušali različne vrste zelenjave. Pri tem so pokazali veliko zanimanja. Zato vam podarjamo tudi nekaj semenk/sadik zelenjave, ki jo lahko skupaj z otrokom posejete/posadite v domačem vrtu ali koritu za sajenje. Veliko uspeha želimo. Če bo zelenjava uspešno zrastle, pa bomo veseli tudi kakšne fotografije.

Nagrade: Poleg sajenja lahko otroci prejmejo majhne nagrade, povezane z zelenjavo, kot so semena za domače sajenje.



Navodila za pripravo plakata

Naslov: Vrh plakata "Zelenjavna tekma" – okrasite naslov z risbami zelenjave, da pritegne pozornost otrok.

Delitev plakata: Plakat razdelite na več stolpcev ali vrstic (odvisno od velikosti plakata in števila vrst zelenjave). Vsak stolpec ali vrstica bo predstavljal/-a eno vrsto zelenjave.

Oznake zelenjave: Na vrh vsakega stolpca ali na začetek vsake vrstice prilepite sliko določene zelenjave. Poleg slike napišite ime zelenjave. Pod vsako oznako zelenjave pustite dovolj prostora, kamor bodo otroci lepili sličice. Prostor razdelite na kvadratke ali pravokotnike, v katerih bo vsaka sličica imela svoje mesto.

Pravilnik igre: Na spodnjem delu plakata (ali na ločenem kartončku, prilepljenem na plakat) napišite pravila igre glede na velikost skupine: "Za vsak zaužit kos zelenjave pridobimo sličico."

Okrasitev: Okrasite plakat z risbami zelenjave, cvetlic, sonca in drugih naravnih elementov, da bo privlačnejši. Otroci sodelujejo pri okraševanju plakata.

Dodatni elementi: Dodate lahko še prostor za zapiske ali risbice, na katerem bodo otroci lahko izrazili svoje misli o določeni vrsti zelenjave. Če je na plakatu še prostor, vključite tudi žepke ali majhne škatlice, kamor bodo otroci lahko shranjevali sličice, preden jih bodo prilepili na plakat.

CILJ 2: ODPRAVA LAKOTE

3. dejavnost: DO NARAVE PRIJAZNI KUHARSKI MOJSTRI

Cilji dejavnosti:

- Otrok spoznava, da vsa živa bitja za življenje potrebujejo hrano.
- Otrok se uči razlikovati med živi živalskega in rastlinskega izvora.
- Otrok razvija razumevanje o pomenu rastlinske hrane.
- Otrok se seznaja s tem, da so za proizvodnjo hrane potrebni naravni viri in da so ti omejeni.

Pripomočki:

- listki z natisnjenimi potrebščinami za igro in informacijami (solata, krompir, krave ...),
- vrvica,
- kroglice v treh barvah,
- škatle ali posodice za kroglice,
- trije predpasniki in tri kuharske kape (neobvezno),
- dva kozarca ali dve steklenici za prelivanje vode (neobvezno).



Kratek opis dejavnosti

Dejavnost se izvaja v treh fazah. V prvi ali uvodni fazi otroke razdelimo v štiri skupine (kuharji, solate, krompirji, krave) in jim razdelimo listke posameznih skupin.

Druga faza je izvedba aktivnosti, ki traja približno 45 minut; vodi jo vzgojitelj, otroci pa se odzivajo na njegova navodila.

V tretji fazi se z otroki pogovorite o poteku dejavnosti.

Opomba: Celotna navodila so dostopna v *Priročniku z aktivnostmi o bolj trajnostnem prehranjevanju* (Umanotera, 2022) na strani 8 (dostopen na QR-kodi).



Umanotera (2022). Priročnik z aktivnostmi o bolj trajnostnem prehranjevanju.

CILJ 2: ODPRAVA LAKOTE

4. dejavnost: ZMANJŠAJMO SVOJ BIOODPAD

Cilj dejavnosti:

- Otrok razvija zavedanje o problematiki odpadne hrane, ki jo zavržemo.

Pripomočki:

- posoda za odpadno hrano,
- preglednica za beleženje odpadne hrane po obrokih.



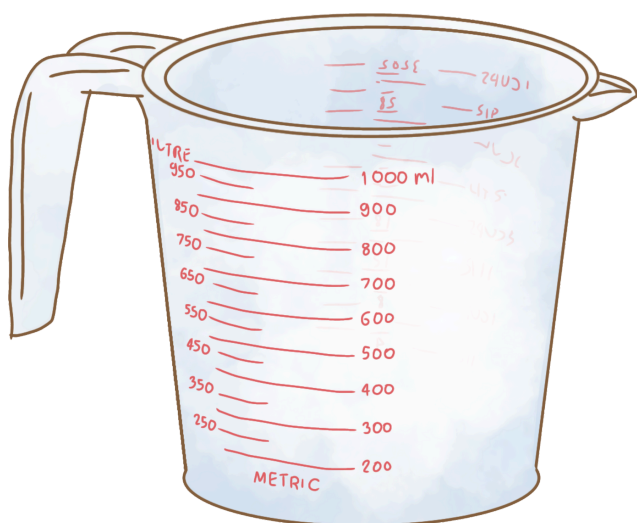
Potek dejavnosti

Po vsakem obroku morebitno odpadno hrano zbirajte v posodo; količino se odčita in beleži (najboljše je, da ima posoda merilo, količino odpadne hrane pa zapišemo v preglednico). Ob koncu vsakega tedna se naredi pregled napredka (z otroki se po merjenju pogovorite o tem, koliko hrane se je zavrnilo v primerjavi s prejšnjim tednom). Ob tem se z otroki tudi pogovorite o načinih zmanjševanja odpadne hrane.

Opomba

Otrokom z namenom zmanjševanja odpadne hrane ponudite manjše porcije, po katere gredo lahko večkrat, in jih učimo, da vzamejo toliko hrane, kot je potrebujejo, z možnostjo, da pridejo iskat še več.

Otroke lahko spodbudite, da sami vzamejo hrano (kar si lahko postrežejo sami glede na razvojno stopnjo), in ob tem razmišljajo, koliko hrane potrebujejo. To je namreč ključno za to, da bodo znali presoјati, koliko hrane potrebujejo tudi pozneje v življenju. Otrokom poveјte, da lahko pridejo po več hrane, če so ugotovili, da so prvič vzeli premalo.



Video o odpadni hrani

CILJ 3: ZDRAVJE IN DOBRO POČUTJE

1. dejavnost: KO BOM VELIK, BOM ... ZDRAV

Cilja dejavnosti:

- Otrok preživi čas na prostem.
- Otrok razvija zavedanje o pomenu telesne aktivnosti.

Pripomočka:

- zvezek,
- pisalo.

Potek dejavnosti

Skupaj z otroki pripravimo dnevnik beleženja telesne dejavnosti in dni ali ur, preživetih zunaj. Po vsaki opravljeni telesni dejavnosti z otroki izpolnimo dnevnik.

Opomba: Aktivnost je podobna dejavnostim "zlato sonček"; če se ta že izvaja, dodajanje slednje dejavnosti ni smiselno.

Dejavnost pripomore k razvoju motoričnih sposobnosti otrok. Prav tako v času med majem in oktobrom zdravniki in dietetiki priporočajo krajšo dnevno izpostavitv soncu zaradi vitamina D.

Ideje za izdelavo dnevnika

Instagram: @1000urzunaj



POZOR!

Ob sončnih dneh poskrbite za ustrezno po potrebi prilagojeno izvajanje dejavnosti. Aktivnosti zaradi zaščite pred soncem med 10. in 17. uro izvajajte v senci, otroci pa naj nosijo pokrivala.

CILJ 3: ZDRAVJE IN DOBRO POČUTJE

2. dejavnost: HIGIENSKA PRIPOROČILA

Cilj dejavnosti:

- Otrok razvija zavedanje o pomembnosti umivanja rok pred jedjo prek prepevanja pesmi.

Pripomoček:

- Umivalnik za umivanje rok.

Potek dejavnosti

Pesem: "Kako umiti si roke?" (avtorica: Ana Vlahovič), melodija: "Če si srečen", izvzeto iz: Zbirka gradiv s področja higiene rok za vzgojitelje, starše in otroke (stran 4):

Če si umazan, najprej zmoči si roke,
če si umazan, najprej zmoči si roke,
če si umazan, za začetek najprej zmoči si roke,
če si umazan, najprej zmoči si roke.

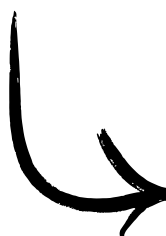
Z milom viruse odstranit' je lahko,
z milom viruse odstranit' je lahko,
z milom viruse odstranit' in zdravje si ohranit',
z milom viruse odstranit' je lahko.

Da bo čisto, drgni prste in dlani,
da bo čisto, drgni prste in dlani,
da bo čisto in umito, to opravi temeljito,
da bo čisto, drgni prste in dlani.

S toplo vodo zdaj sper si roke,
s toplo vodo zdaj sper si roke,
s toplo vodo zdaj sper si roke,
umazanijo dol poberi,
s toplo vodo zdaj sper si roke.

Za zaključek še posuši si roke,
za zaključek še posuši si roke,
za zaključek še posuši,
da se umito ne poruši,
za zaključek še posuši si roke.

Kar naučil si se zdaj, povej naprej,
kar naučil si se zdaj, povej naprej,
kar si zdaj se naučil, boš prijatelja podučil,
kar naučil si se zdaj, povej naprej.



CILJ 3: ZDRAVJE IN DOBRO POČUTJE

3. dejavnost: KAKŠEN JE MOJ KROŽNIK

Cilja dejavnosti:

- Otrok se seznaja z uravnoveženim načinom prehranjevanja.
- Otrok se seznani s prehranskim krogom.

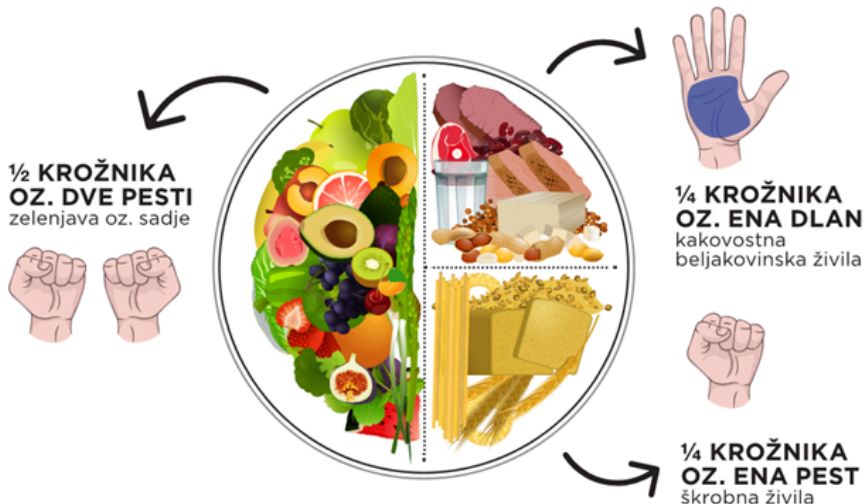
Pripomočki:

- papirnati krožniki,
- revije, časopisi s hrano,
- škarje,
- lepilo.

Potek dejavnosti

Priprava krožnikov: Na vsak papirnat krožnik narišite črto, ki ga prepolovi, in nato še črto, ki eno polovico deli na dodatni polovici (zgled na sliki). Po zgledu priložene slike naj vsak otrok pripravi svoj krožnik (na krožnik lahko otroci tudi obrišejo svoje pesti in dlani ter ga na tak način razdelijo).

Iskanje slik hrane: Otroci v revijah in časopisih iščejo slike hrane, ki jim je všeč. Spodbudite jih, da iščejo predvsem nič ali minimalno predelana živila (npr. sveže sadje, zelenjavo, polnozrnat izdelke ...). Razložimo, kam posamezno živilo spada na krožniku (npr. zelenjava v večjo polovico, beljakovine v eno četrtino, ogljikovi hidrati v drugo četrtino).



Zveza potrošnikov Slovenije (ZPS) (2021). <https://www.zps.si/nasveti-in-vodniki/kako-velik-naj-bo-moj-obrok>. 8. 7. 2024.

Ustvarjanje krožnikov: Otroci izrezane slike prilepijo na svoje krožnike na ustrezna mesta.

Opazovanje obrokov: Otroke spodbudite, da opazujejo, ali so jedi, ki jih imajo na krožniku med obroki, podobne temu, kar so pripravili na papirnatih krožnikih.

Opomba:

Prehranske piramide so začeli nadomeščati prehranski krogi, zato je priporočljivo, da se prehranski krog na plakatu nahaja v igralnici, razredu. Prehranski krog je dostopen na priloženi sliki in QR-kodi.



Nemško društvo za prehrano (DGE) (2024). <https://www.dge.de/gesunde-ernaehrung/gut-essen-und-trinken/dge-ernaehrungskreis>.

CILJ 4: KAKOVOSTNO IZOBRAŽEVANJE

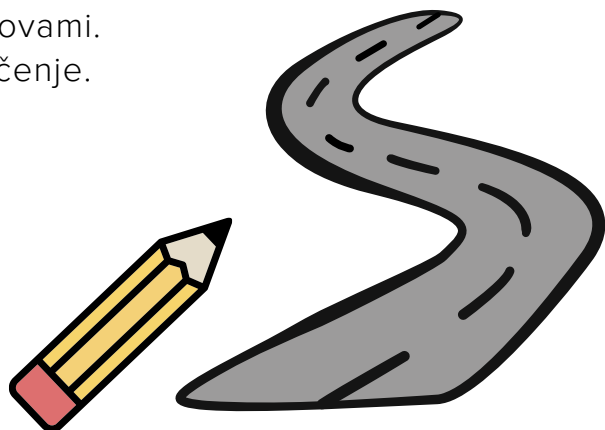
1. dejavnost: GRADIMO POT ZNANJA

Cilja dejavnosti:

- Otroci se seznanijo z vzgojno-izobraževalnimi ustanovami.
- Otroci krepijo ustvarjalnost in razvijajo ustvarjalno učenje.

Pripomočki:

- kartonske škatle (velikosti vsaj 20 x 20 cm),
- flomastri,
- papir/barvni papir,
- lepilo ali lepilni trak (za pritrditev slik),
- škarje,
- blazine.



Potek dejavnosti

Otrokom predstavite pojem učenja ter se pogovorite o učenju in šoli, vrtcu. Vprašajte jih, kje se učijo, kaj se učijo in zakaj je učenje pomembno (v vrtcu, doma, na izletu, v knjižnici, ko beremo knjige, ko spoznamo nekaj novega ...). Lahko se pogovorite tudi o različnih načinih učenja po svetu. Predstavite jim idejo gradnje ceste do znanja. Razložite jim, da bo ta cesta simbolizirala pot do novega znanja oz. učenje.

Gradnja ceste: Otroci se razdelijo v skupine po 3 ali 4. Vsaka skupina prejme kartonske škatle, lepilo, škarje in druge pripomočke. Skupine skupaj načrtujejo in gradijo cesto iz kartonskih škatel. Lahko si pomagajo med seboj; naj uporabijo domišljijo. Na škatle skupaj nalepijo slike, ki jih povezujejo z učenjem, ustanov, v katerih se učimo, in prostorov, v katerih se učimo – vse od narave do knjižnice. Dodamo lahko tudi slike različnih poklicev, različnih strojev, živali, česar koli, kar jih zanima. Ko je cesta zgrajena, jo otroci okrasijo s flomastri, kolaž papirjem in z drugimi materiali po želji in dostopnosti. V škatle lahko otroci tudi dajo predmete, ki jih spomnijo na učenje ali stvari, o katerih se radi učijo ali o katerih bi se še želeli učiti.

Video "Ljudje in cilji trajnostnega razvoja"



CILJ 4: KAKOVOSTNO IZOBRAŽEVANJE

Pogovor o cesti učenja

Cesta ni samo pot do znanja in učenja, ampak tudi pot, ki jo gradimo skupaj s prijatelji. Otroci se lahko preizkusijo v hoji po zgrajeni cesti (če so škatle dovolj trdne); lahko si predstavljajo, da hodijo po poti znanja. Ob tem se z otroki lahko pogovorite o tem, kaj vse je potrebno za to, da neko znanje pridobimo.

Pogovorite se o tem, kaj so se naučili pri gradnji ceste in izzivih, s katerimi so se srečali pri gradnji. Vprašajte jih, kaj so se naučili o sodelovanju, timskem delu in o reševanju problemov, poudarite pomen učenja in znanja za doseganje ciljev. Cesto lahko pustimo v igralnem kotičku; tako se otroci lahko še naprej igrajo, nanj dodajajo nove elemente, npr. v obliki sličic, ki se jih želijo naučiti, pa tudi stvari, ki jih ob cestah opazijo (nadgradnja aktivnosti).

Opomba: Dejavnost lahko prilagodite glede na starost otrok. Pomembno je, da se vsi otroci po svojih močeh in željah vključijo v aktivnost in se zabavajo ter učijo. Priporočeno je, da se naredi razstavo mostov do znanja, ki so jih izdelali otroci.



Video "Trajnostni razvoj
skozi otroke sveta"
(angleški jezik)



CILJ 4: KAKOVOSTNO IZOBRAŽEVANJE

2. dejavnost: KOCKE O KAKOVOSTNEM IZOBRAŽEVANJU

Cilja dejavnosti:

- Otrok ob ustvarjanju spoznava pojem učenja.
- Otrok krepi ustvarjalnost z uporabo recikliranih materialov.

Pripomočki

- karton oz. škatla,
- barve (tempera, akrilne, prstne barve),
- flomastri,
- lepilo,
- škarje,
- slike, ki predstavljajo različne vidike 4. cilja trajnostnega razvoja (kakovostno izobraževanje) (npr. otroci v šoli, učitelj, knjige, učilnice, globus ...),
- riž ali pesek za polnilo kock (če se odločimo, da jih dopolnimo z zvočnim učinkom).



Potek dejavnosti

Skupaj z otroki pripravite delovni prostor. Kartonske škatle razrežite na enake kvadrate (velikost prilagodite starosti otrok). Z otroki se pogovorite o pomenu učenja. Razložite jim, da je 4. cilj trajnostnega razvoja kakovostno izobraževanje, kar pomeni dobro učenje za vse otroke in odrasle po svetu. Poudarite pomembnost učenja in jih povprašajte, kje vse se učimo (v vrtcu, šoli, doma, med branjem knjig, opazovanjem narave ...). Lahko jim pokažete slike, kje se lahko učimo – šola, knjižnica, raziskovanje v naravi, pogovor, pomoč babici, interesne dejavnosti ... Vprašajte otroke, kaj je prikazano na slikah in zakaj se jim zdi učenje pomembno.

Izdelava kock

Vsak otrok prejme kvadrat iz kartona. Otroci na kocke narišejo ali nalepijo različne motive, povezane s 4. ciljem trajnostnega razvoja, npr. otroci v šoli, učitelj, knjige, učilnice, narava, tabla, krede, zvezki, barvice, škarje, globus, igre ... Kvadrate zlepите skupaj, da ustvarimo kocke. Ko so te okrašene, jih pustite, da se barve posušijo.

Ko so kocke suhe, se lahko otroci z njimi igrajo na različne načine. Lahko se igrajo v krogu in vržejo kocko ter nato povedo, kaj so videli (npr. slika otroka v šoli, knjige, učilnica). Lahko gradijo stolpe iz kock, pri tem pa se pogovarjajo o tem, kaj je potrebno za gradnjo stolpa (sodelovanje, timsko delo, znanje). Lahko si izmislijo lastne igre s kockami, ki so povezane s četrtim ciljem trajnostnega razvoja (npr. igra vlog: učitelj in učenci). Ob slikah lahko pripovedujete zgodbe.

Nadgradnja dejavnosti:

- Kocke lahko napolnite z riževimi zrnji ali s peskom, da imajo tudi zvočni učinek.
- Iz kock lahko naredite sestavljanke, ki prikazujejo različne vidike 4. cilja trajnostnega razvoja.

CILJ 4: KAKOVOSTNO IZOBRAŽEVANJE

3. dejavnost: BARVE V NARAVI

Cilji dejavnosti:

- Otrok razvija ustvarjalnost.
- Otrok raziskuje raznolikost barv v naravi na sebi lasten način.
- Otrok krepi čut za varovanje narave.

Pripomočki:

- jajčne škatle ali trši list papirja (za vsakega otroka),
- vodene barvice,
- čopiči,
- posodice za vodo,
- lepilo,
- škarje (neobvezno).



Playroom, I. (2023). Egg Carton Nature COLOR Hunt activity for kids. In the Playroom. <https://intheplayroom.co.uk/egg-carton-nature-color-hunt-activity-for-kids/>

Potek dejavnosti

Z otroki se pogovarjajte o barvah. Vprašajte jih, katere barve poznajo in katere so jim všeč. Pokažite jim slike različnih barv v naravi (npr. zelena trava, modro nebo, rumeno cvetje) ali pa resnične predmete in rastline v različnih barvah. Poudarite, da so barve v naravi povsod okrog nas in da jih lahko najdemo v rastlinah, živalih, kamninah, morju, v rekah in na nebu. Vsak otrok prejme velik list papirja ali jajčno škatlo. Otrokom dajte navodilo, da prazne prostore v jajčni škatli pobarvajo z vodenimi barvicami, s flomastri ali z drugimi barvami (pobarvani prostorčki naj bodo različnih barv). Med delom spodbujajte otroke, da izberejo barve, ki jih vidijo v naravi, ali barve po lastni želji. Ko imajo otroci pobarvane prostore v škatlah z različnimi barvami, se z njimi odpravimo na sprehod v naravo. Otroci med sprehodom poiščejo predmete v naravi, ki so podobne barve kot prostori v njihovih jajčnih škatlah. To so lahko npr.: listi, cvetje, kamenčki, perje, žuželke ali kar koli drugega, kar najdejo.



Nadaljevanje na naslednji strani.

CILJ 4: KAKOVOSTNO IZOBRAŽEVANJE

Otroci raziskujejo barve v naravi, mi pa jim predstavimo različne rastline in živali, ki jih srečamo na poti. Ko otroci najdejo raznolike barvne rastline in druge elemente v naravi, se vrnejo v vrtec ali na začetno točko sprehoda. Dejavnost lahko opravijo do konca zunaj in se usedejo na klopi ali podloge za sedenje (ki jih imajo seboj). Z lepilom prilepijo najdene predmete v jajčno škatlo v kroge enake barve. Ob uporabi trših listov namesto jajčnih škatel lahko ustvarijo kolaž naravnih predmetov, ki jih nalepijo okrog podobnih barv.

Vprašamo jih, kje so našli nabrane dele v naravi (npr. na travniku, na tleh, v gozdu ...). Otroci predstavijo svoje izdelke preostalim. Z otroki vodimo pogovor, katere barve so našli v naravi in katere predmete so prilepili. Poudarimo pomen varovanja narave, tako da jih spomnimo, da smeti, ki smo jih mogoče našli v naravi, ne sodijo tja, ampak v smeti.



CILJ 4: KAKOVOSTNO IZOBRAŽEVANJE

4. dejavnost: VRTCI PO SVETU

Cilja dejavnosti:

- Otrok razvija zavedanje o različnosti po svetu in zavedanje različnih življenjskih okoliščin.
- Otrok se seznani s temeljno otrokovo pravico do izobraževanja.

Pripomočki:

- odpadni karton,
- fotografije igralnic po svetu,
- škarje,
- lepilo,
- škatle zdravil,
- zamaški.



Potek dejavnosti

Otrokom razdelimo odpadni karton, zamaške, škatle zdravil (čim več odpadnega materiala, ki ga lahko recikliramo), nato izdelajo maketo svoje igralnice. Lahko ustvarjajo individualno ali v parih oz. manjših skupinah. Ko so makete končane, jih otroci predstavijo in si jih skupaj ogledajo. Vzgojitelj nato pokaže fotografije vrtčevskih igralnic iz različnih držav, delov sveta. Lahko postavi naslednja vprašanja:

- *Kaj opazite na fotografijah?*
- *Kako se te igralnice razlikujejo od naših?*
- *Kakšne igrače in kotičke imajo otroci v teh igralnicah?*
- *Kaj vam je všeč v teh igralnicah?*
- *Zakaj je pomembno, da lahko hodite v vrtec?*

Po koncu dejavnosti otroci svoje makete razstavijo pred igralnico. Skupaj si jih ogledajte in se o njih pogovorite. K ogledu povabite tudi druge.

CILJ 4: KAKOVOSTNO IZOBRAŽEVANJE

5. dejavnost: ČASOVNI STROJ

Cilja dejavnosti:

- Otrok raziskuje igrače iz preteklosti in jih primerja z igračami v sedanjosti.
- Otrok spozna razliko med življenjem danes in v preteklosti.

Pripomočki:

- odpadni material (karton, plastenke, stare revije, gumbi),
- stare igrače (punčke iz cunj, leseni konji, vrtavke, igrače iz slame ...).

Potek dejavnosti

Otroke povabite v krog in na tla postavite pet kamenčkov. Vprašajte jih, ali mogoče vedo, zakaj so kamenčke uporabljali dedki in babice, ko so bili oni otroci. Otrokom pustite, da nanizajo ideje, in jim nato pokažite igro "križci in krožci". Otroke spodbudite, da se pri svojih sorodnikih pozanimajo, s kakšnimi igračami so se oni igrali, ko so bili otroci, in jih povabite, da igrače zberejo.

Vse zbrane igrače dajte v škatlo in jo v postavite v sredino kroga. Otroci lahko na začetku ugibajo, kaj se skriva v njej. Nato jo odprite in pustite otrokom, da raziskujejo, si igrače ogledajo in ugotavljajo, ali imajo kak poseben zvok, kakšne so na otip, kakšne barve so, ali so podobne njihovim igračam ... Dejavnost lahko izvedete tudi tako, da v prostor prinesete škatlo s starimi igračami, ki jih otroci raziskujejo, se z njimi igrajo.

Nato si vsak otrok izdelava svojo igračo iz odpadnega materiala.

Navodila za izdelavo igrač iz odpadnega materiala:



1. dejavnost: POKLICI

Cilja dejavnosti:

- Otrok razvija zavedanje o pomenu enakosti.
- Otrok spoznava različne poklice.

Pripomočki:

- uniforme različnih poklicev (medicinska sestra, zidar, kuhar ...),
- pripomočki (injekcija, povoji, kuhalnica, načrt zgradbe, izvijač ...).

Potek dejavnosti

V prostor prinesite uniforme različnih poklicev in pripomočke za ta poklic. Otroci si uniforme ogledajo in ugibajo, kateremu poklicu pripadajo. Z otroki se pogovorimo, kaj osebe s tem poklicem počnejo in s katerimi izzivi se lahko srečujejo pri opravljanju posameznega poklica.

Sledi igra vlog, pri kateri se otroci oblečejo v različne poklice in uporabljajo pripomočke za igro vlog. V sklepnem delu otroke razdelite v skupine in pripravite "poklicno tržnico", v kateri vsaka skupina otrok postavi svojo tržnico in tam pripravi vse za predstavitev svojega izbranega poklica.



2. dejavnost: DRUGAČNA PRINCESKA

Cilj dejavnosti:

- Otrok razvija razumevanje enakosti spolov in razmišlja o stereotipih.

Pripomoček:

- slikanica.

Primeri slikanic:

- Cecilija in zmaj (Schimel, 2019),
- Drugačna princeska (Kenda Hussu, 2018).



Potek dejavnosti

Otroke povabite v krog in skupaj preberite slikanico.

Ko zgodbo preberete, najprej otroci obnovijo slišano, nato pa jim zastavite naslednja vprašanja:

- *Kako je ravnal kralj, ko je bila princeska Astra hitrejša v ježi od njegovega sina?*
- *Ali bi lahko ravnal drugače?*
- *Katere konjičke je imel princ?*
- *Kaj pa vi radi počnete?*

Skozi pogovor poudarite, da ne obstajajo konjički samo za dekleta ali samo za fante; če nekaj radi počnemo, lahko to počnemo ne glede na spol.

CILJ 6: ČISTA VODA IN SANITARNA UREDITEV

1. dejavnost: MISIJA ČIŠČENJA VODE

Cilji dejavnosti:

- Otrok spoznava pomen varovanja vodnih virov in ohranjanje čistega okolja.
- Otrok prepozna predmete, ki ne sodijo v vodne ekosisteme, in ugotavlja, zakaj so ti predmeti škodljivi.
- Otrok krepi fine motorične spretnosti z uporabo prijemalke.

Pripomočki:

- voda,
- plastični zabojnik,
- figure morskih živali,
- kamni,
- drugi predmeti (plastični pokrovčki, pisala, palčke za ušesa, platenka ...),
- otroške prijemalke.

Potek dejavnosti

Pripravite plastični zabojnik z vodo, v katerega dodate figure morskih živali, kamne in različne predmete, ki ne spadajo v morje (plastični zamaški, pisala, palčke za ušesa, platenka itn.). Otrokom razložite, kaj je onesnaženje vode in zakaj je pomembno, da voda ostane čista. Otroci naj razmišljajo in se pogovarjajo o tem, kateri predmeti sodijo v vodo in kateri ne. Otroci z otroškimi prijemalkami ali drugimi pripomočki odstranjujejo predmete, ki ne sodijo v vodo. Vsak otrok ima priložnost, da prispeva k čiščenju. Po končani dejavnosti se z otroki pogovarjate o tem, kaj so naredili in zakaj je bilo to pomembno.

V pomoč pri pogovoru so lahko naslednja vprašanja:

- *Zakaj je pomembno, da voda ostane čista?*
- *Kako onesnaženje vode vpliva na živali, ki živijo v vodi?*
- *Kateri predmeti sodijo v vodo in kateri ne ter zakaj?*
- *Kako bi se počutile morske živali, če bi bilo v njihovi vodi veliko smeti?*
- *Kaj lahko vsak izmed nas stori, da bo voda ostala čista?*
- *Ali ste že kdaj videli onesnaženo vodo v naravi?*
- *Kako ste se ob tem počutili?*
- *Kako lahko pomagamo pri čiščenju voda tudi v resničnem svetu?*



CILJ 6: ČISTA VODA IN SANITARNA UREDITEV



Pinterest (n. d.). *DIY Kids' Craft: Paper Plate Dinosaurs*. Pinterest.
<https://www.pinterest.co.uk/pin/498492252504540616/>

Opomba

- Za popestritev dejavnosti lahko pokažete, kaj vse je mogoče ustvariti iz nastalih odpadkov. Nekaj primerov je priloženih na spodnjih QR-kodah.

Stol iz plastičnih
vrečk na Baliu



Kopalke, narejene iz
ribiških mrež



Obutev iz recikliranih
odpadkov iz oceanov



CILJ 6: ČISTA VODA IN SANITARNA UREDITEV

2. dejavnost: KJE VSE UPORABLJAMO VODO?

Cilji dejavnosti:

- Otrok spoznava pomen vode za različne dejavnosti v vsakdanjem življenju.
- Otrok spoznava različne načine varčevanja z vodo.
- Otrok razvija zavedanje, da je voda omejen vir in da je odgovorna uporaba pomembna za ohranjanje vodnih virov.

Pripomočki:

- Slike (primer),
- pobarvanke,
- barvice,
- lepilni trak.

Potek dejavnosti

Pripravite slike, ki prikazujejo različne načine uporabe vode. Skupaj z otroki pregledajte slike in razpravljajte o tem, za kaj vse se voda uporablja in kako lahko sami prispevajo k varčevanju z njo (npr. zapiranje pipe med umivanjem zob, popravilo poškodovanih cevi, skrajšanje časa tuširanja, zalivanje rož z deževnico itn.). Za konec vsak izmed otrok dobi različno pobarvanko, na kateri so prikazani različni načini uporabe vode. Otroci pobarvanke pobarvajo in jih nalepijo na steno.

V drugem delu dejavnosti dobi vsak otrok svoj dnevnik (zvezek oziroma nekaj spetih listov), v katerega bodo pisali svojo dnevno porabo vode – kdaj in kako. V svoj dnevnik lahko rišejo in lepijo nalepke, ki ponazarjajo njihove aktivnosti z vodo.

Primer: Narišejo pipo, ko si umivajo roke; narišejo zalivalko, ko zalivajo rože, itn. Otroci zbirajo podatke, npr. en teden (po dogovoru), na koncu tedna se zberejo in pregledajo svoje "vodne dnevnike". Vodite razpravo o tem, kje so največ vode porabili in kako bi lahko zmanjšali njeno porabo.

Opomba

Otrokom predvajajte posnetek o pomenu vode, ki ga najdete na spodnji QR-kodi.



CILJ 6: ČISTA VODA IN SANITARNA UREDITEV

3. dejavnost: USTVARIMO VODNI FILTER

Cilja dejavnosti:

- Otrok razvija razumevanju o pomenu čiste vode.
- Otrok razvija razumevanje, da lahko tudi preprosti naravni materiali pomagajo očistiti vodo.

Pripomočki:

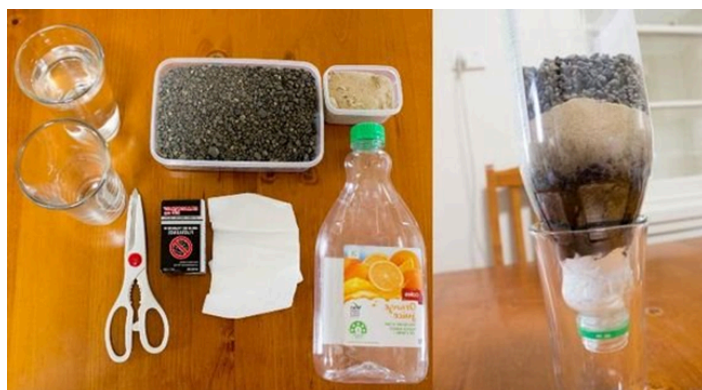
- 1,5-litraska plastenka z zamaškom (lahko tudi manjša),
- bombažna vata,
- mleto aktivno oglje,
- pesek,
- gramoz,
- voda zmešana z blatom.

Potek dejavnosti

Skupaj z otroki pripravite vodni filter. Prazno plastenko razrežite na pol in odstranite zamašek. V vrat zgornjega dela plastenke namestite malo bombažne vate. Nato ta del plastenke namestite v notranjost spodnjega dela. Sledi polnjenje z različnimi materiali, in sicer v naslednjem vrstnem redu: mleto aktivno oglje, pesek, gramoz (kamenčki). Na koncu nežno dodate vodo, zmešano z blatom (npr. vodo iz luže). Sledi opazovanje, kaj se zgodi, ko se umazana voda filtrira. Dejavnost se sklene z refleksijo, v kateri otroci delijo, kaj so se naučili o filtriranju in čiščenju vode. Vprašajte jih, ali mislijo, da bi lahko to vodo pili – zakaj ne oz. zakaj da, kako bi tako vodo porabili itn. Na koncu povzamete, kako lahko čistejša voda izboljša zdravje in okolje (*“Čistejša voda pomeni manj bolezni, boljše zdravje ljudi in živali ter čistejše okolje.”*) ter kako lahko otroci pomagajo ohranjati čisto vodo tudi doma.

Opomba

Poudarite, da s tem filtrom vode, ki so ga naredili, ne morejo odstraniti čisto vsega (bakterij, virusov).



Sweetpea (n. d.). Science for kids: Make your own water filter system. Steemit. <https://steemit.com/steemiteducation/@sweetpea/science-for-kids-make-your-own-water-filter-system>

CILJ 7: CENOVNO DOSTOPNA IN ČISTA ENERGIJA

1. dejavnost: ENERGIJA V MOJI HIŠI

Cilja dejavnosti:

- Otrok spozna različne vire energije v domačem okolju.
- Otrok ima možnost predlagati ukrepe za zmanjšanje nepotrebne porabe energije.

Pripomočki:

- sličice električnih naprav,
- bel papir,
- barvice.

Primeri električnih naprav
v obliki pobarvank



Potek dejavnosti

Otrokom razdelite sličice električnih naprav v obliki pobarvank (primer, priložen spodaj na QR-kodi), npr. hladilnik, TV, luč, pralni stroj, pečica, štedilnik, sušilnik za lase, mikrovalovna pečica, računalnik itn., ki jih najdemo v vsaki hiši in ki porabljajo energijo, ter tiste, ki je ne. Otroci naj sličice pobarvajo. Skupaj se pogovorite, katere naprave uporabljajo električno energijo. Otroci prečrtajo tiste slike, ki ne porabljajo električne energije. Nato jih spodbudite k temu, da predlagajo, kako bi zmanjšali porabo elektrike.

Povabite otroke, da si izmed sličic izberejo in izrežejo eno napravo, ki porablja električno energijo. Prilepijo jo na drug list in zraven narišejo še junaka, ki varčuje z električno energijo. Ko otroci končajo risanje, jih spodbudimo, da vsak predstavi svojo risbo ter kratko zgodbo o svojem junaku in napravi.

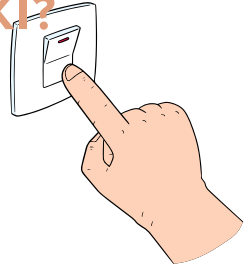
Primer junakov
(v angleščini)



Dan brez elektrike
(video)

CILJ 7: CENOVNO DOSTOPNA IN ČISTA ENERGIJA

2. dejavnost: ALI SI ZA ENO ZGODBO O ELEKTRIKI?



Cilja dejavnosti:

- Otrok spozna, kako elektrika pride v naše domače okolje.
- Otrok raziskuje, kaj vse lahko z elektriko počnemo.

Pripomočki:

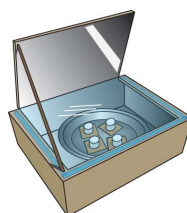
- knjiga z naslovom "*Strela, grom ... in elektrika: kako je Modrin odkril elektriko*" (Mlinarec, R., 2016),
- barvice, flomastri ali voščenke,
- listi papirja.



Potek dejavnosti

Otrokom preberite knjigo "*STRELA, GROM ... IN ELEKTRIKA: KAKO JE MODRIN ODKRIL ELEKTRIKO*". Po prebrani knjigi sledi razprava, v kateri se skupaj z otroki pogovorite o vsebini zgodbe. Vsak otrok dobi list papirja, barvice, flomastre ali voščenke; narišejo svojo interpretacijo Modrinovega odkritja elektrike/kako se elektrika lahko uporablja oziroma kaj so si od zgodbe najbolj zapomnili. Na koncu si otroci med seboj pokažejo slike in povedo, kaj slika predstavlja.

Za popestritev dejavnosti lahko pripravite »sončno peč«. Postopek izdelave je opisan na levi QR-kodi, videoprikaz izdelave pa je na desni QR-kodi.



Videoposnetek izdelave
"sončne peči"

CILJ 7: CENOVNO DOSTOPNA IN ČISTA ENERGIJA

3. dejavnost: LOV NA OBNOVLJIVE VIRE ENERGIJE

Cilji dejavnosti:

- Otrok spozna obnovljive vire energije.
- Otrok spozna, kako lahko obnovljive vire uporabljamo za pridobivanje čiste energije.
- Otrok izdelava vetrnico, ki predstavlja eno izmed oblik pridobivanja energije.

Pripomočki:

- slike obnovljivih virov energije (sonce, veter, voda, geotermalna energija) in naprav (sončne celice, vetrne turbine, hidroelektrarne, geotermalna elektrarna),
- bel papir,
- flomastri, barvice ali voščenske,
- škarje,
- žeblički,
- lesene palice (drevesna vejica).

Potek dejavnosti

Začnete pogovor o energiji. »Danes bomo spoznali obnovljive vire energije. Ali veste, kaj je obnovljiva energija? To je energija, ki jo dobimo iz narave in je ne more zmanjkati, kot je sončna, vetrna in vodna. Poglejmo, kako lahko uporabimo te vire energije«. Nato pripravite različne slike ali kartice, ki prikazujejo obnovljive vire energije in naprave, ki uporabljajo te vire energije. Skrijte kartice po igralnici ali na igrišču. Nato otroke razdelite v majhne skupine in jim pojasnite pravila igre. Npr.: »Vsaka skupina bo iskala skrite kartice, ki prikazujejo obnovljive vire energije. Ko najdete kartico, jo prinesite k meni in skupaj bomo ugotovili, kaj prikazuje.« Otroci se podajo na lov za karticami, vi pa jim pomagajte in jih spodbujate.

Ko otroci najdejo vse kartice, se zberete skupaj in z njimi prepoznate obnovljive vire energije, prikazane na kraticah.

- »To je sončna celica. Kaj mislite, katero energijo uporablja?« (Sonce.)
- »To je vetrna turbina. Katero energijo uporablja?« (Veter.)
- »To je hidroelektrarna. Katero energijo uporablja?« (Voda.)
- »To je geotermalna elektrarna. Katero energijo uporablja?« (Toploto iz zemlje.)



Povezava do videa o obnovljivih virih energije

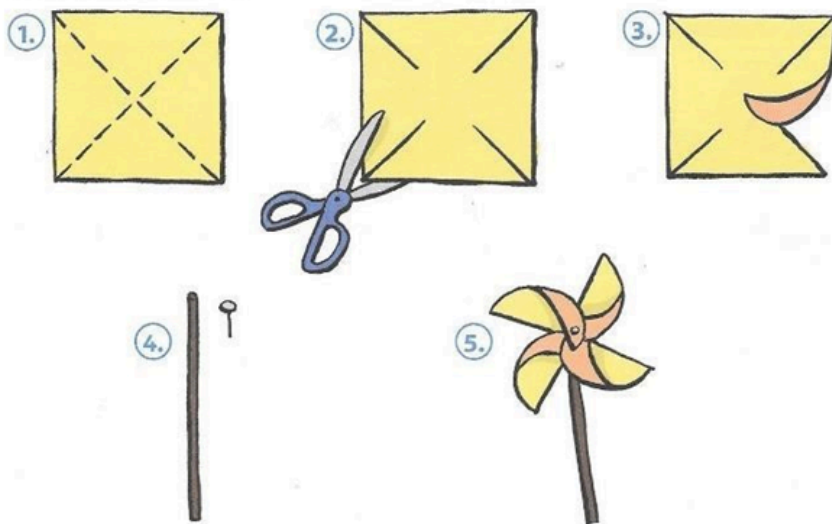


CILJ 7: CENOVNO DOSTOPNA IN ČISTA ENERGIJA

Sledi izdelava papirnatih vetrnic (vzorec izdelka je prikazan na spodnji sliki). Pripravite bele papirje v kvadratni obliki. Otroci papir porišejo po želji. Nato jim na kvadratni papir narišite dve diagonalni črti od enega do drugega kota, tako da na sredini dobimo točko, na kateri se diagonalni križata. Otroci prerežejo vsako diagonalno črto proti sredini (pazijo, da ne zarežejo preveč). Sledi oblikovanje vetrnice. Vsak kot izrezanega dela se previdno zaviha proti sredini kvadrata. Pri tem je treba paziti, da se papirja ne prepogne. Z žebličkom pritrdite vse prepognjene kote na leseno palčko (npr. veja iz gozda). Izdelane vetrnice postavite na igrišče, v šolski vrt, med rože itn. Ob prisotnosti vetra spremljate, kako se vrtijo. Z otroki se pogovorite o tem, zakaj se vetrnice vrtijo in kaj to pomeni za pridobivanje električne energije. Postopek izdelave je prikazan na QR-kodi.



Postopek izdelave



Opomba

- Lahko se izdela tudi avtomobil na balonski (»vetrni«) pogon. Ideja je predstavljena na QR-kodi.



CILJ 8: DOSTOJNO DELO IN GOSPODARSKA RAST

Opomba: Dejavnosti 8. cilja so zasnovane kot nadgradnja druga drugi, zato jih je smiselno izvajati po vrsti.

1. dejavnost: SPOZNAVANJE LOKALNE KULTURE IN IZDELKOV

Cilji dejavnosti:

- Otrok spozna lokalno kulturo in lokalne izdelke.
- Otrok spozna pomen lokalne kulture in izdelkov.
- Otrok skozi raziskovanje in pogovor odkriva, kdo/kaj so predstavniki njegove lokalne kulture in izdelkov.



Potek dejavnosti

Otroke vprašajte, ali vedo, kaj pomeni beseda “lokalno”, in jim po potrebi nato razložite besedo – krajevno/nanašajoč se na kraj idr. Pogovorite se o tem, da ima vsak kraj oz. območje/občina svojo lokalno kulturo, ki lahko temelji različnih elementih in značilnostih, npr.: muzeji, galerije, različni kulturni spomeniki (gradovi, vile, dvorci, trgi, cerkve, samostani idr.), nesnovna kulturna dediščina (umetnost, običaji, kulinarika idr.), znane osebnosti, prireditve in festivali različnih lokalnih društev ...

Vprašajte jih, kaj pa je naša lokalna kultura, npr. v občini vrtca, šole, doma. Raziskovanje lahko z otroki izpeljete na več različnih načinov:

- *otrokom lahko sami predstavite nekaj primerov;*
- *otroci lahko sami s pomočjo družine najdejo nekaj primerov;*
- *lahko poiščete nekaj primerov s sprehodom ali z izletom v organizaciji vrtca/šole;*
- *lahko s pomočjo občinskega glasila;*
- *lahko povabite kakšnega predstavnika lokalne kulture ...*

Podobno predstavite lokalne izdelke, npr. ponudnike hrane in pijače, lokalna podjetja, lokalne obrti ... Vprašajte jih, kaj je vaša lokalna kultura, npr. v občini vrtca/šole. Ponovno jih lahko raziščete in odkrijete na več različnih načinov:

- *otrokom lahko sami predstavite nekaj primerov, tako da s seboj prinesete predmete, fotografije ..., otroci pa to raziskujejo, se o tem pogovarjajo, sprašujejo ...;*
- *lahko jih prinesete pokazat;*
- *otroci lahko sami s pomočjo družine najdejo nekaj primerov; mogoče jih imajo celo doma;*
- *lahko s pomočjo občinskega glasila, oglasov;*
- *lahko povabite kakšnega predstavnika lokalne skupnosti, društva ...*

Pomembno je, da otrok dobi pristen stik z lokalno kulturo in izdelki. Povežite se z lokalnimi podjetji in lokalno kulturo (predstavniki, društva idr.). Glede na možnosti lahko celo obiščete kako proizvodnjo lokalnih izdelkov, odidete na voden ogled kakega primera lokalne kulture, se preprosto sprehodite po kraju ...

CILJ 8: DOSTOJNO DELO IN GOSPODARSKA RAST

2. dejavnost: SPODBUJANJE LOKALNE KULTURE IN IZDELKOV

Cilja dejavnosti:

- Otrok sodeluje pri oglaševanju lokalne kulture in izdelkov.
- Otrok se navaja na skupinsko delo in sodelovanje.

Pripomočki:

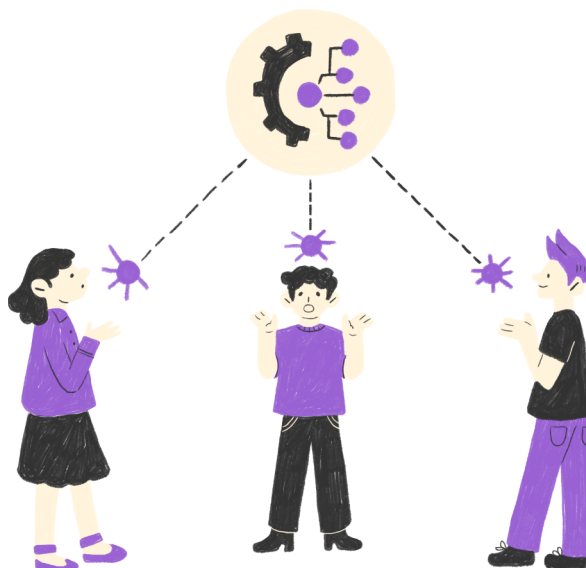
- papir/šeleshamer večjih formatov,
- različni likovni materiali in pripomočki, npr.: barvice, flomastri, barvni papir, škarje, lepilo, vodene barve, čopiči ...,
- zaščita za delovno površino.

Potek dejavnosti

Poiščite predstavnike lokalne kulture in izdelkov ter z njimi vstopite v stik (otrokom jih lahko predstavite že v prejšnji dejavnosti). Ponudite jim pomoč pri oglaševanju njihovega delovanja (npr. dogodkov, vodenih ogledov, razstav idr.) in izdelkov. Pozanimajte se o njihovih željah, pomembnih informacijah, podrobno spoznajte njihov izdelek/dogodek/kulturni spomenik ...

Z otroki ugotavljate, kak bi bil najboljši način oglaševanja (plakat za oglasne panoje po občini/plakat za oglasne deske v vrtcu/šoli/letaki za delitev ...), kaj je pomembno pri oglasih (velikost pisave, barvitost, vpadljivost, jasno besedilo ...), katere informacije morajo vsebovati (npr. kdo/kaj, kje, kdaj, zakaj vredno nakupa ali obiska, kje dobiti dodatne informacije) ... S predstavniki lokalne kulture in izdelkov, z občino, s šolo/z vrtcem se dogovorite, kam bi lahko obesili plakate ali kam bi lahko poslali letake, da bodo dosegli čim večje ciljno občinstvo.

Načrtujte videz svojih oglasov – barve, likovne tehnike, materiali, velikost itn.; pri tem upoštevajte ideje otrok. Otrokom pripravite materiale za izdelavo oglasov in jih po želji razdelite v skupine (vsak izdeluje oglase za določenega predstavnika lokalne kulture in izdelkov) ali pa celotna skupina sodeluje pri izdelavi vsakega plakata. Spodbujajte jih k skupinskemu delu in sodelovanju ter krepite timski duh.



CILJ 8: DOSTOJNO DELO IN GOSPODARSKA RAST

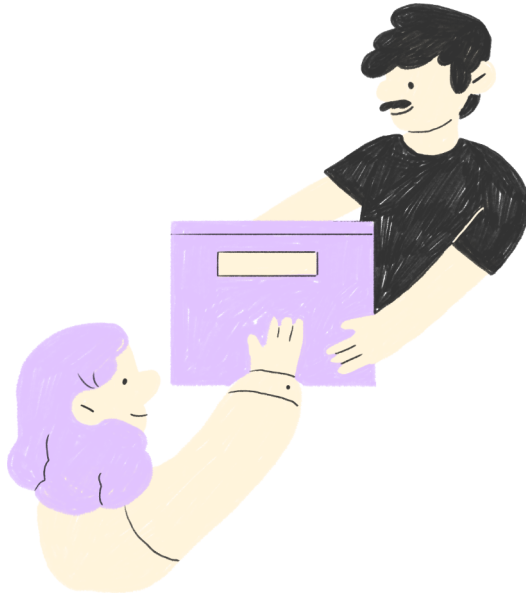
3. dejavnost: MOJ ODPAD, ZATE ZAKLAD

Cilja dejavnosti:

- Otrok spoznava, da lahko predmete, igrače, oblačila podarimo, zamenjamo in s tem zmanjšamo nastajanje odpadkov.
- Otrok se seznani s konceptom "second-hand" (rabljeno, iz druge roke) in "izmenjevalnic".

Pripomočki:

- plakati,
- škatle.



Potek dejavnosti

Z otroki se pogovorite o vplivu pretiranega nakupovanja na večjo porabo virov pri proizvodnji in večjemu nastajanju odpadkov (npr.: hitra moda: zavržena oblačila, poraba vode in kemikalij, mikroplastika, poraba energije, transport ...). Ob pogovoru iščite skupne rešitve (npr.: rešitve za bolj trajnostno modo: lokalni izdelki, kakovost, pomembnejša od količine, znamke trajnostne mode, ekološki in trajnostni materiali, izmenjevanje/podarjanje/prodaja oblačil ...). Predstavite jim koncept "second-hand" (prodaje, podarjanja rabljenih predmetov, oblačil ...) in "izmenjevalnic" (izmenjevanje rabljenih predmetov, oblačil ...). Podate predlog, da skupaj organizirate "second-hand" tržnico oz. "izmenjevalnico".

Ugotovite, kje in kdaj boste organizirali dogodek ter katere predmete lahko vsak udeleženec prinese od doma. Povežite se lahko z drugimi skupinami/razredi vrtca/šole, s starši, z upokojenci, drugimi krajanji ter jih spodbudite k udeležbi (vsak kaj prinese, česar ne potrebuje več, vendar je še vedno uporabno). Skupaj poskrbite za plakate, ki naznanjajo dogodek, in to, da dosežejo čim več ljudi. Po izvedbi dogodka se pogovorite z otroki o vtisih, mnenjih itn.

Opomba

Dejavnost lahko v manjši obliki naredite na ravni manjših skupin (razred, skupina, vrtec, šola, med prijatelji in sorodniki ...).

CILJ 9: INDUSTRIJA, INOVACIJE IN INFRASTRUKTURA

1. dejavnost: GRADNJA "RECIKLIRANIH" HIŠIC

Cilja dejavnosti:

- Otroci razvijajo razumevanje o pomenu gradnje iz trajnostnih oz. recikliranih materialov.
- Otroci razvijajo kreativnost in domišljijo z uporabo recikliranih materialov.

Pripomočki:

- kartonaste škatle različnih velikosti,
- tetrapaki,
- plastenke,
- pokrovčki,
- odpadni papir (reklame, časopis),
- vejice iz gozda,
- kamenčki,
- barvice, flomastri,
- škarje,
- lepilo,
- trakovi, gumbi itn.



Potek dejavnosti

Otrokom povejte, da imate zanje »posebno nalogo«. Lahko začnete s predlaganim zapisom: *»Danes imamo posebno nalogo. Slišal/-a sem, da v našem gozdu živijo čudovite živali, ki potrebujejo nove domove. Naša naloga je, da jim pomagamo zgraditi te domove iz recikliranih materialov.«* Nadaljujete s pogovorom o recikliranju in pomenu ponovne uporabe materialov: *»Ali veste, kaj pomeni reciklirati? To pomeni, da uporabljamo stare stvari na nov način ... S tem pomagamo varovati naš planet. Poglejmo, kaj vse lahko uporabimo za svoje ustvarjanje.«* Otroci pokažejo, kaj vse so prinesli od doma (npr. tetrapak, plastenke, kamenček itn.). Nato jim pokažite primer izdelanih hišk (primer, priložen spodaj) in jih povabite, da si sami zamislijo, kako bodo videti njihove hiške. Primer vodenja pogovora: *»Zdaj pa si zamislimo, kako bodo videti novi domovi za naše gozdne prijatelje. Ali bodo velike hiške iz kartona ali majhne luknje iz plastenk? Vsak izmed vas si lahko zamisli svojo hiško.«* Otroci si ogledajo prinesene materiale in se odločijo, katere bodo uporabili za gradnjo svoje hiške. Ko so hiške izdelane, predstavijo svoje hiške in razložijo, katera žival bo v njej živela in kako so prišli do svojih idej. Pri tem lahko uporabijo plišaste igrače ali mini lutke živali, da oživijo svoje zgodbe. Primer vodenja pogovora: *»Zdaj pa si predstavljajte, da je naš gozd poln živali, ki potrebujejo pomoč. Vaše hiške bodo postale del čudovite zgodbe o prijateljstvu in skrbi za naravo. Vsaka vaša hiška bo dom eni izmed gozdnih živali, ki vam bo zelo hvaležna.«*



CILJ 9: INDUSTRIJA, INOVACIJE IN INFRASTRUKTURA



Tigerlilly Quinn (2020). *Easy cardboard crafts*.
<https://www.tigerlillyquinn.com/2020/02/easy-cardboard-crafts/>



Playful Kale (n. d.). *5 recycled crafts for kids*. Wix.
<https://playfulkale.wixsite.com/blog/post/5-recycled-crafts-for-kids>



Red Ted Art (n. d.). *Juice carton houses*.
https://www.redtedart.com/juice-carton-houses/?utm_medium=social&utm_source=pinterest&utm_campaign=tailwind_tribes&utm_content=tribes



Opombi:

- Spodbujajte otroke, da uporabijo svojo domišljijo in ustvarijo unikatne hiške. Ni pravilnega ali napačnega načina, kako naj bi bila hiška videti.
- Med ustvarjanjem se pogovarjajte z otroki o naravi in kako lahko recikliranje pomaga pri ohranjanju našega okolja čistega in zdravega.

CILJ 9: INDUSTRIJA, INOVACIJE IN INFRASTRUKTURA

2. dejavnost: OTROŠKA KNJIGA INOVACIJ

Cilji dejavnosti:

- Otrok razmišlja o inovacijah in ustvarjanju lastnih izumov.
- Otrok razmišlja in razpravlja o pomenu inovacij za družbo.
- Otrok krepi komunikacijske veščine skozi razpravo.
- Otrok krepi ustvarjalnost.

Pripomočki:

- barvice, flomastri, voščenske itn.,
- papir,
- pametni telefon za snemanje kratkih videovsebin,
- program za urejanje e-knjige.



Potek dejavnosti

Začnite z uvodnim pogovorom o inovacijah. Pomagate si lahko s primeri vprašanj:

- Ali veste, kaj pomeni beseda »inovacija«? Kaj predstavlja beseda izum?
- Ali poznate kakšne izume, ki so vam všeč ali ki jih uporabljate vsak dan?
- Kaj bi vi izumili, če bi lahko?
- Kako bi vaš izum pomagal ljudem?
- Ali bi izumili nekaj, kar bi pomagalo vašem staršem pri delu?
- Ali bi izumili nekaj, kar bi se lahko igrali skupaj s prijatelji?
- Ali bi vaš izum pomagal živalim, okolju, ljudem?
- Kako bi vaš izum izboljšal življenje v vrtcu ali doma?

Po pogovoru spodbudite otroke, da svoje ideje prenesejo na list papirja, tako da narišejo svoje ideje. Pomagate jim zapisati kratke opise izumov. Pri tem si lahko pomagate z naslednjimi vprašanji: »Kaj predstavlja tvoj izum? Kako bi deloval? Kako bi ga ljudje uporabljali?«.

Vsak otrok pripravi kratko predstavitev svojega izuma. Otroci vadijo svoje predstavitve, pri čemer jim ponujate povratne informacije in spodbujate samozavest. Posnemite video, v katerem otroci predstavijo svoj izum ter pojasnijo, kako deluje in zakaj je uporaben.

Nato izberite program za urejanje vsebin (npr. Canva). Poleg vsake risbe se vključijo povezave do videovsebin v obliki QR-kode. Ob skeniranju bo ta vodila do kratke videovsebine, s katero avtor slike na kratko ustno predstavi svoj izum.

Skupaj z otroki organizirajte dogodek, ob katerem otroci predstavijo svoje izume staršem in prijateljem. Predstavitve lahko vključuje ogled e-knjige in predvajanje videoposnetkov. Če je mogoče, se elektronska različica knjige natisne in razdeli vsakemu otroku za spomin.

CILJ 9: INDUSTRIJA, INOVACIJE IN INFRASTRUKTURA

3. dejavnost: MAJHNI GRADBENIKI

Cilji dejavnosti:

- Otrok simulira podobno metodo gradnje, kot jo uporabljajo zidarji.
- Otrok razvija motorične sposobnosti, ustvarjalnost in domišljijo.
- Otrok razvija ustvarjalno mišljenje in komunikacijske veščine.
- Otrok razvija zavedanje o pomembnosti trajnostne gradnje in uporabe do okolja prijaznih materialov.

Pripomočki:

- papir,
- barvice, voščenske, flomastri itn.,
- igralno testo (za 1 otroka: 1 lonček moke, 1 lonček soli, voda po občutku),
- lesene kocke različnih oblik,
- lesen nož,
- lesena otroška lopatka/orodje,
- gradbena kapa (opcijsko).

Postopek izdelave
igralnega testa



Potek dejavnosti

Z otroki začnete z uvodnim pogovorom, v katerem otroke povprašate o njihovih izkušnjah z gradnjo, kdo gradi itn. Pomagate si lahko z navedenimi vprašanji:

- Ali ste že kdaj gradili kaj z lego kockami ali s peskom oz. s čim drugim?
- Ali ste že kdaj videli, kako se gradijo hiše ali mostovi?
- Ali veste, kdo so zidarji in kaj delajo?
- Ali ste že kdaj videli gradbišče? Kaj ste opazili tam?
- Kaj vse potrebujemo, da lahko zgradimo hišo ali most?
- Kako mislite, da se ljudje počutijo, ko dobijo novo hišo?
- Kako bi bilo videti vaše sanjsko mesto? Katere stavbe in objekte bi imelo?
- Kako bi poskrbeli, da bi bilo vaše mesto čisto in varno?
- Kaj je pomembno, da bi bile zgradbe trdne in trajnostne?
- Zakaj mislite, da so šole/vrtci in bolnišnice pomembni v našem mestu?
- Kako bi vi pomagali pri gradnji, če bi bili zidarji?
- Ali bi bilo v vašem mestu kaj posebnega za otroke, kot so igrišča ali parki?



Opis poklica - ZIDAR



CILJ 9: INDUSTRIJA, INOVACIJE IN INFRASTRUKTURA

Nato povzamete in po potrebi pojasnite odgovore otrok. Poudarite pomen trajnostne gradnje: *»Ko gradimo, moramo razmišljati tudi o tem, kako lahko gradimo na način, ki ne škoduje okolju in je trajnosten. To pomeni, da uporabljamo materiale, ki so prijazni do narave, in gradimo zgradbe, ki bodo trajale dolgo časa.«*

Po pogovoru povabite otroke k ustvarjalnemu delu dejavnosti. Razdelite jim ves potreben material in razložite navodila. Otrokom ponudite možnost, da sami ustvarijo igralno testo. Skupaj zmešajo lonček make, lonček soli in vodo po občutku. Testu se lahko doda sivo barvo za živila, da bi spominjalo na cement. Ko je igralno testo pripravljeno, otroke spodbudite, da na list papirja narišejo svoj načrt hiše/mostu/stolpa, ki jo/ga bodo sestavili. Sprva pokažite, kako se gradi s pomočjo lesenih kock in testa, nato pa prepustite delo otrokom.

Med izdelovanjem oziroma gradnjo spodbujajte medsebojno komunikacijo med otroki o tem, kako se bodo lotili dela, kaj bodo uporabili, zakaj bodo določene elemente postavili na izbrano mesto itn. Ob koncu dejavnosti se izdelke razstavi v vrtcu ali pa se jih predstavi drugim skupinam.



Learn With Play at Home (2014). *Bricklaying for kids: Invitation to play.*
<https://www.learnwithplayathome.com/2014/07/bricklaying-for-kids-invitation-to-play.html?m=1>

Opomba

- Pri izdelavi lesenih kock poprosite hišnika za pomoč ali pa uporabite drugo alternativo (npr. lego kocke, odpadni material itn.).

CILJ 10: ZMANJŠATI NEENAKOSTI

Opomba: Dejavnosti 10. cilja so zasnovane kot nadgradnja druga drugi, zato jih je smiselno izvajati po vrsti.

1. dejavnost: ZA ENAKE MOŽNOSTI

Cilja dejavnosti:

- Otrok spozna, da sta v družbi pomembna medsebojna pomoč in sodelovanje.
- Otrok išče načine, kako zmanjšati neenakosti v družbi.

Pripomočki:

- masa za modeliranje (npr. slano testo/plastelin/glina ...),
- valjarji,
- modelčki za izrezovanje,
- po potrebi še kakšni drugi pripomočki za modeliranje.



Potek dejavnosti

Na štiri mize neenakomerno pripravite likovni material in pripomočke za dejavnost, npr. na dveh mizah samo kroglico mase za modeliranje ter večino modelčkov in valjarjev, na preostali dve mizi pa večino mase za modeliranje ter samo en valjar in en modelček.

Otrokom podate navodila dejavnosti, da bodo v skupinah ob mizah iz mase za modeliranje s pomočjo modelčkov za izrezovanje izdelovali okraske za dekoracijo. Naključno jih razdelite v štiri skupine, npr. s pomočjo izštevanke, z delitvijo štirih različnih sličic ...

Otroci sedijo za mizo in začnejo ustvarjati. Opazujte njihove odzive na neenakomerno delitev materiala in pripomočkov ter njihovo reševanje problema, stiske. Otrokom ne dajte dodatnih navodil, ampak jim pustite, da sami rešujejo problem, če ga želijo in zmorejo; po potrebi jih usmerite.

Po končanem ustvarjanju sledi pogovor z otroki. Vprašajte jih, kako jim je bila vseč dejavnost in ali jih je kaj zmotilo. Povejte, da ste namerno neenakomerno porazdelili materiale in pripomočke. Vprašajte jih, kako so se ob tem počutili. Pogovorite se o rešitvah, ki so jih uporabili oz. bi jih lahko uporabili, da so/bi zmanjšali neenakost.

CILJ 10: ZMANJŠATI NEENAKOSTI

2. dejavnost: NEENAKOSTI PO SVETU

Cilji dejavnosti:

- Otrok se seznaja z neenakostjo po svetu.
- Otrok spoznava razlike med življenjem otrok glede na ekonomski status.
- Otrok razvija empatijo.

Pripomočki:

- fotografije, ki prikazujejo revščino:
 - otroci, ki se igrajo na smetiščih,
 - otroci, ki se igrajo z improviziranimi igračami oz. s smeti – pnevmatike, plastična embalaža itn.,
 - prej omenjeni predmeti v uporabi pri nas, v Sloveniji.
- fotografije iz našega sveta, okoliša:
 - igračke iz vrtca, doma, šole,
 - urejena igrišča, npr. v bližini vrtca/šole, druga domača ali javna igrišča.

Povezava do fotografij študentke, ki je obiskala Gambijo in spoznala delovanje tamkajšnje šole. Na fotografijah so otroci na poti v šolo/v učilnicah/med igro ...



Potek dejavnosti

Pripravite fotografije, ki bodo iztočnice za pogovor o neenakosti po svetu, predvsem z vidika življenja otrok. Fotografije naj na eni strani kažejo revščino drugod po svetu in življenje pri nas v vrtcu/šoli oz. v Sloveniji, ki ga otroci poznajo. Z otroki se posedite v krog in vprašajte, katera je njihova najljubša igračka oz. s čim se najraje igrajo. Nato jim pokažite te predmete (npr. pnevmatika na avtomobilu, plastična embalaža na trgovskih policah/zabavah/v naših domovih), kot jih poznamo pri nas. Vprašajte jih, čemu služijo ti predmeti. Sledijo fotografije otrok, ki se igrajo z improviziranimi igračami iz smeti oz. predmetov, ki ste jih pokazali pred tem. Vprašajte jih, kaj vidijo na fotografiji. Razložite jim, da so za nekatere otroke po svetu to edine igračke, ki jih imajo. Skupaj z otroki jih primerjajte s fotografijami naših igrač. Za tem pokažite še fotografije igrišč pri nas s fotografijami otrok, ki se igrajo na smetiščih. Primerjajte jih na podlagi čistoče, števila igral, stanja igral itn.

Sledi pogovor o tem, da nekateri otroci živijo v revščini; nimajo igrač ali pa imajo omejeno št. igrač, igrišč, hrane, vrtcev in šol itn. Otroke vprašajte, ali se jim zdi pravično, da nekateri otroci živijo v takih razmerah. Poudarite tudi dejstvo, da tudi v Sloveniji živijo otroci, ki prihajajo iz ekonomsko šibkejšega okolja.

Opomba

Dejavnost predstavlja bolj uvodni del dejavnosti znotraj 10. cilja, mogoče pa je aktivnost razširiti. Iz odpadnih materialov (pnevmatike, plastična embalaža itn.) izdelamo nove igračke (npr. gugalnico, različna vozila, hišico itn.).

CILJ 10: ZMANJŠATI NEENAKOSTI

3. dejavnost: POMEN MEDSEBOJNE POMOČI IN SODELOVANJA

Cilj dejavnosti:

- Otrok skozi zgodbo in aktivnost spozna pomen medsebojne pomoči in sodelovanja v družbi.

Pripomočki:

- slikanica: *Vsi za enega, eden za vse* (Weninger, 2007),
- preveze za oči,
- pripomočki za postavitev poligona (stožci, obroči, ovire ...)

Potek dejavnosti

Otrokom preberite zgodbo na temo medsebojne pomoči in sodelovanja.

Pogovorite se o pomenu pomoči in sodelovanja v zgodbi, npr.: kdo so bili nastopajoči v zgodbi, zakaj so potrebovali pomoč drug drugega, kaj so ugotovili na koncu zgodbe. Nato pogovor in vprašanja prenesite na vsakdanje življenje, npr.: ali vam je kdo že kdaj pomagal in kako; ali ste vi že kdaj komu pomagali in kako; zakaj je/so potreboval/-a/-i pomoč; se vam zdi pomembno, da pomagamo drugim in zakaj; komu moramo pomagati ...

Sledi delo v parih. Eden v paru si nadene prevezo za oči, drugi pa ga vodi skozi poligon, da varno prispe na cilj. Poligon glede na želje in zmožnosti otrok poljubno sestavite, lahko v sodelovanju z otroki.



Weninger, B. (2007). Vsi za enega, eden za vse. Kres.



Ogled predstave
(video)

CILJ 10: ZMANJŠATI NEENAKOSTI

4. dejavnost: VISEČI MOST

Cilji dejavnosti:

- Otrok skozi lastno aktivnost spozna pomen medsebojne pomoči in pomen sodelovanja v družbi.
- Otrok išče načine reševanja problemov.

Pripomoček:

- dolga telovadna vrv.



Potek dejavnosti

Otroke razdelite v skupine, tako da je v vsaki skupini najmanj pet in največ osem otrok. Na tla položite dolgo telovadno vrv. Otroci prve skupine se naključno razporedijo po vrvi, tako da nanjo stopijo. Razložite jim, da je to viseči most, ki je zelo ozek in ki stoji nad globokim prepadom. Medsebojna pomoč in sodelovanje pa sta pri dosegu cilja izjemno pomembna.

Vsaka skupina na visečem mostu dobi izziv – prečkati ga morajo po točno določenem merilu, npr. glede na število pik na nalepki, ki jo je izžrebal (od najmanjše do največje) ali pa glede na njihovo višino (od najnižjega do najvišjega) ... Pri tem morajo paziti in si pomagati, da nihče ne stopi z vrvi – pade z mostu. Otroci iz preostalih skupin jih lahko spodbujajo in usmerjajo. Merila, izzive določite sami, lahko skupaj z otroki.

Zmagovalca pri igri ni, saj vsi s skupnimi močmi prečkajo most. Pogovorite se, kako pomembna sta bila sodelovanje in pomoč v skupini, da so vsi skupaj opravili nalogo in prišli varno na cilj.

CILJ 10: ZMANJŠATI NEENAKOSTI

5. dejavnost: SKUPNI ČOLN

Cilja dejavnosti:

- Otrok skozi lastno aktivnost spoznava pomen medsebojne pomoči in sodelovanja v družbi.
- Otrok išče načine reševanja problemov.

Pripomočki:

- brisača za plažo ali druga podobno velika tkanina.

Potek dejavnosti

Otroke razdelite v skupine po od 4 do 6. Skupine med seboj ne bodo tekmoval, saj pri dejavnosti ne želite spodbujati tekmovalnosti, ampak medsebojno komunikacijo, pomoč itn.

Skupina naj se postavi na eno stran prostora (startna črta), medtem ko mora biti ciljna črta na drugi strani prostora. Skupina mora skupaj priti na drugo stran prostora (do ciljne črte), ne da bi stopili z brisače.

Pravilo igre je, da nihče izmed igralcev ne sme stopiti z brisače. Skupina mora sodelovati pri premikanju brisače, komunicirati in si medsebojno pomagati. Primer: najprej premaknejo levi del brisače naprej, torej vsi na znak premaknejo levo nogo, nato pa še desni del, desna noga. Člani skupine morajo skrbno komunicirati in usklajevati svoje gibe, da se vsi lahko premikajo skupaj, ne da bi padli z brisače.

Nadgradnja dejavnosti:

- Skupina mora prenesti določen predmet (na primer žogo ali plišasto igračo), ne da bi ta padel z brisače.
- Igralci na brisači ne smejo verbalno komunicirati, pomagajo pa jim lahko preostali otroci, ki jih usmerjajo in spodbujajo.



CILJ 10: ZMANJŠATI NEENAKOSTI

6. dejavnost: SKUPAJ ZA SREČO VSEH OTROK

Cilji dejavnosti:

- Otrok spozna, da lahko vsak posameznik prispeva k boljši družbi.
- Otrok spozna pomen sodelovanja med ljudmi.
- Otrok razvija empatijo ter občutek pripadnosti in povezanosti.

Pripomočki:

- /

Potek dejavnosti

Z otroki ste skozi pretekle dejavnosti 11. cilja spoznali, da so po svetu prisotne neenakosti. Prav tako pa ste tudi ugotovili, da lahko z medsebojno pomočjo in s sodelovanjem rešimo marsikatero težavo ter s skupnimi močmi pripomoremo k boljšemu svetu.

Z otroki načrtujte dobrodelno zbiralno akcijo za otroke, ki prihajajo iz ekonomsko šibkejšega okolja. Pri tem morate biti pozorni, da sami že vnaprej razmišljate o različnih načinih oglaševanja, povezovanjem v vrtcu/šoli ter tudi zunaj (starši, društva, zavodi, občina idr.). Povežite se lahko z različnimi humanitarnimi organizacijami, ki vam lahko pomagajo pri dosegu cilja. Iščete lahko različne načine oglaševanja: plakati, radijski prispevki, prispevek v občinskem glasilu ... Hkrati pa je pomembno, da sledite tudi idejam otrok, da pridobijo izkušnje aktivne participacije.

Dogovorite se, kaj boste zbirali (oblačila, igrače, knjige, hrano, šolske potrebščine). Pomembno je poudariti, da vsak prispeva po svojih zmožnostih ter da zbiramo rabljene, a dobro ohranjene predmete in nove stvari, ki jih ne potrebujejo. Skozi pogovor ugotavljate, kaj bi lahko prinesel vsak izmed nas, in rešujete probleme, kot so: kako bi v naši zbiralni akciji sodelovalo čim več ljudi, kje bi zbirali predmete, kako bi jih dostavili do otrok, ki jih potrebujejo. Izdelajte gradivo za oglaševanje; uredite kotiček za zbiranje; vsak prispeva z donacijo s pomočjo družine; preverjajte, da zbrani predmeti niso uničeni, preveč obrabljeni; iščite prostor v vrtcu/šoli, v katerem boste donacije hranili ...

Ob koncu zbiralne akcije je pomembno, da otroci vidijo, koliko so zbrali, kam bodo stvari odpeljane, ter se veselijo ob skupnem uspehu.



Kaj je dobrodelnost?

CILJ 11: TRAJNOSTNA MESTA IN SKUPNOSTI

1. dejavnost: KAKO ZELEN JE MOJ DOM?

Cilja dejavnosti:

- Otrok spoznava pomen javnih zelenih površin ob knjigi in pogovoru.
- Otrok ugotavlja, koliko zelenih površin je v njegovem okolju.

Pripomočki:

- knjiga/slikanica na temo javnih zelenih površin, npr.:
 - *Moje mesto* (Sein, 2023),
 - *Najlepši vrt* (Tortolini, 2021),
 - *Eko čarovniška šola* (Podgoršek, 2014).



Sein, L. (2023). *Moje mesto*. Pivec.



Tortolini, L. (2021). *Najlepši vrt*. Grlica.



Podgoršek, M. (2014). *Eko čarovniška šola*. Epistola.

Potek dejavnosti

Otrokom preberite zgodbo na temo javnih zelenih površin v mestih.

Pogovorite se o pomenu javnih zelenih površin:

- kaj vse so zelene površine v mestih;
- zakaj je pomembno, da imamo zelene površine v mestih;
- kaj bi bilo, če ne bi imeli zelenih površin;
- v katerem letnem času so zelene površine še toliko pomembnejše;
- kako moramo skrbeti za zelene površine (košnja trave, obrezovanje dreves, ne onesnažujemo ...);
- katera živa bitja lahko živijo na zelenih površinah ...

Nato se odpravite na sprehod ter si oglejte okolico in zelene površine. Nadaljujete pogovor in vprašanja prenesite na vsakdanje življenje in v svojo okolico, npr.:

- ali imamo v okolici vrtca/šole zelene površine in koliko;
- kaj pa v naši okolici doma;
- kaj bi lahko naredili, če je zelenih površin premalo;
- poiščemo primere dobre prakse, npr. mesto Strasbourg v Franciji ...

Opomba

Dejavnost se nadaljuje in dopolnjuje z aktivnostjo *ZGRADIMO NAŠE ZELENLO MESTO*.

CILJ 11: TRAJNOSTNA MESTA IN SKUPNOSTI

2. dejavnost: ZGRADIMO SVOJE ZELENO MESTO

Cilji dejavnosti:

- Otrok spozna načine ponovne uporabe odpadnih materialov.
- Otrok išče ideje, kako naj bo mesto bolj trajnostno.
- Otrok s skupinskim sodelovanjem išče načine reševanja problemov.

Pripomočki:

- različni odpadni materiali, npr.: *kartonska embalaža, tetrapaki, plastenke, zamaški, papir, časopis, papirnati tulci ...*
- različni naravni materiali, npr.: *jesenski plodovi, palice, mah ...*
- različni likovni pripomočki, npr.: *škarje, lepilo, barvice, barve, čopiči ...*

Potek dejavnosti

Otrokom podate navodila, da s skupnimi močmi zgradijo svoje izmišljeno mesto, gradijo pa predvsem iz odpadnega materiala in ga s tem ponovno uporabijo. Organizirate zbiralno akcijo različnega odpadnega materiala, ki ga lahko otroci in starši prinesejo od doma. Prav tako shranjujte embalažo, ki ostane pri obrokih, in k temu spodbudite tudi druge delavce vrtca/šole.

Mesto najprej načrtujete skupaj z otroki: kakšne stavbe bomo zgradili, koliko bo zelenih površin, kam vse v mesto lahko vključimo rastline, ali bodo v našem mestu živele tudi kakšne živali, kako bo potekal promet v mestu, ali bomo poskrbeli tudi za javni transport ...

Med izdelavo skupnega zelenega mesta spodbujajte timsko delo in sodelovanje, npr. z vnaprejšnjim načrtovanjem skice mesta, pri čemer se s skupnimi idejami dogovorite o videzu, postavitvi itn.

Na koncu si skupaj z otroki izdelek ogledate, vsak otrok pa ima možnost predstaviti svoj prispevek. Pogovorite se, kako ste rešili različne probleme v našem mestu: zelene površine, promet, površine za druga živa bitja ... Izdelek nato razstavite v garderobi, avli, hodniku vrtca/šole ...



Povezava do
videa - opis
zelenega prehoda



CILJ 11: TRAJNOSTNA MESTA IN SKUPNOSTI

3. dejavnost: NAŠ VRTIČEK

Cilji dejavnosti:

- Otrok razvija sposobnost skupinskega sodelovanja in reševanja problemov.
- Otrok razvija pozitiven odnos do zemlje, narave, hrane.
- Otrok z lastno izkušnja razvija odnos do lastne pridelave hrane.

Pripomočki:

- različni vrtnarski pripomočki in orodja,
- semena in sadike,
- prostor/stena v okolici vrtca/šole/doma za naš vrt.

Potek dejavnosti

Z otroki načrtujete vrtčevski/šolski vrtiček – kje bo, kaj bomo posadili/posejali, kaj je razlika med sajenjem in sejanjem, katere vrste vrtnin gredo skupaj (so dobri sosede) in katere ne, katere pripomočke in orodja potrebujemo, kako se bomo lotili dela, kdaj bomo posadili/posejali ...

Po dobro zastavljenem načrtu sledi realizacija vrtička/zelene stene. Pomembno je, da pri načrtovanju in realizaciji otroke vključite neposredno, da dobijo izkušnje z vrtnarstvom in s pridelavo lastne hrane. Otrok naj ima možnost pristnega stika s prstjo, semeni, sadikami, z orodji ter se uči pravilnega rokovanja in uporabe.



Več pomoči in navodila lahko najdete tukaj:



Str. 18

Okolju prijazne prakse v luči trajnostnega razvoja: Prakse za trajnostni način življenja (Vošnjak in sod., 2023)



Str. 9–20

Samooskrbna okolja za trajnostno prihodnost: Priročnik za trajnostni način življenja (Vošnjak in sod., 2023).

4. dejavnost: MOJ KOMPOST

Cilji dejavnosti:

- Otrok spoznava značilnosti in koristi komposta.
- Otrok sodeluje pri izdelavi kompostnika.
- Otrok pridobi izkušnjo, da so tudi odpadki lahko ponovno uporabni.
- Otrok z lastno aktivnostjo prispeva k zmanjševanju odpadkov, prispeva k rodovitnejšemu okolju.

Pripomočki:

- material in orodje za izdelavo kompostnika.

Potek dejavnosti

Otrokom predstavite kompost in njegove prednosti. Skupaj izdelajte kompostnik in se skozi izkušnjo učite pridelave komposta. Kompost nato uporabite, npr. na vrtčevskem, šolskem ali na domačem vrtu.

Odločite se, kak kompostnik boste izdelali, kje ga boste imeli, pozanimajte se o pravilni izdelavi komposta ...



CILJ 11: TRAJNOSTNA MESTA IN SKUPNOSTI

5. dejavnost: OČISTIMO NAŠ SVET

Cilji dejavnosti:

- Otrok z lastno participacijo pomaga k manjšemu onesnaženju okolice.
- Otrok spozna, da lahko vsak posameznik prispeva k boljši družbi.
- Otrok razvija odgovoren odnos do okolja, v katerem prebiva.

Pripomočki:

- vreče za smeti,
- rokavice,
- klešče za pobiranje smeti (ni nujno).



Potek dejavnosti

Skupaj z otroki organizirate čistilno akcijo. V to vključite tudi družine otrok, te pa lahko povabijo še druge člane družine ali prijatelje. Dogovorite se, kje boste izvedli čistilno akcijo, in s skupnimi močmi priskrbite potrebne pripomočke.

Izvedete čistilno akcijo in poskrbite za čisto okolico.

Opomba

Čistilno akcijo lahko organizirate na ravni celotnega vrtca/šole, ne samo na ravni naše skupine/vrtca. Povežete se lahko z občino, drugimi ustanovami, društvi, z zavodi ...

Nadgradnja dejavnosti:

- Po čistilni akciji lahko organizirate sajenje dreves, rož ali drugih rastlin v bližnjem parku, gozdu ali na vrtčevskem dvorišču. Sodelujete lahko z lokalnimi okoljskimi organizacijami, gozdarji, sadjarji ...
- Organizirate lahko obisk lokalnega zbiralnega centra ali čistilne naprave. Otroci bodo lahko sodelovali pri recikliranju zbranih odpadkov. Dodatno pa lahko to nadgradite z obiskom javnega komunalnega podjetja, v katerem vam predstavijo, kaj naredijo z odpadki, ko jih smetarji pripeljejo iz naših domov, in kako delujejo čistilne naprave.



Povezava do videa:
"Kapljica in Listek
raziskujeta: Kako
deluje čistilna naprava"



Povezava do videa:
"Kam z odpadki"

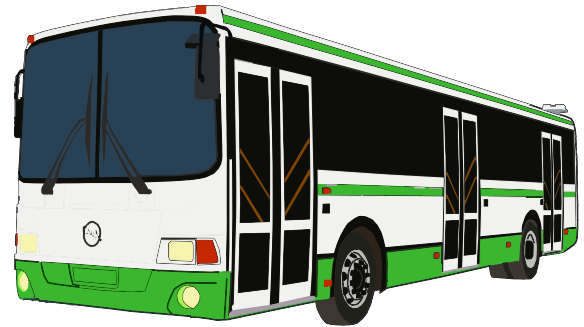
6. dejavnost: AVTOBUS

Cilja dejavnosti:

- Otrok spozna pomen javnega prevoza.
- Otrok razvija kritično mišljenje o rabi avtomobilov.

Pripomočki:

- obroči (en za vsakega otroka),
- dva stožca.

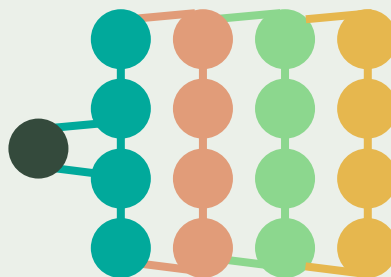


Potek dejavnosti

Z otroki se pogovorite, kako prihajajo v vrtec/šolo. Vprašajte jih, ali so se že kdaj peljali z avtobusom, ali znajo voziti kolo, kolikokrat gredo kam peš, kolikokrat uporabljajo kolo, avtobus ali vlak.

Nato igralno površino razdelite na dva dela in med njima s stožcema postavite ožino, ki predstavlja edini mogoč prehod med površinama. Vse otroke postavite na eno stran površine in vsakemu dajte obroč, ki ga mora držati v rokah vzporedno s tlemi. Ta obroč predstavlja avtomobil, kar jim tudi povemo. Omogočite jim, da se prosto premikajo po enem delu površine. Čez nekaj časa jim recite, da morajo priti na drugo stran ožine, tako da prečkajo prehod (ožino) v čim krajšem času. To nekajkrat ponovite. Na drugi strani jim povejte, da bodo zdaj sestavili avtobus. Otroci obroče odložijo in se razporedijo v vrste po štiri, in sicer tako, da se držijo za roke ter da so vrste postavljene druga za drugo. Tista dva, ki sta na koncu vsake vrste, z rokami primeta ramena dveh otrok na koncih vrste pred seboj. Več vrst se postavi druga za drugo. Shema avtobusa je prikazana spodaj. Nato se kot voznik avtobusa postavite na začetek kolone, dva otroka za njim pa ga primeta za ramena. Vsi se začnete skupaj kot avtobus premikati proti ožini in jo prečkate. Avtobus lahko večkrat na novo sestavite in tudi ožino prečkate večkrat.

Ko dejavnost končate, otroke vprašajte, kako se jim zdi, da so hitreje prečkali ožino: ko so imeli vsak svoj "avtomobil" ali skupaj kot "avtobus". Vprašate jih, zakaj mislijo, da je tako. Vprašate jih tudi, ali mislijo, da bi bile ceste, če bi vsi ljudje uporabljali avtobuse, bolj prazne in bi ljudje hitreje prišli na svoj cilj. Dejavnost sklenite z mislijo, da mestni promet omogoča bolj pretočna mesta, hkrati pa se več ljudi pelje z enim vozilom, kar tudi zmanjšuje izpuste.



Shema avtobusa. Štirje otroci se postavijo v vrsto in se primejo za roke. Vrste po štiri se postavijo druga za drugo. Otroka na koncih vrste primeta za ramena otroka na koncih vrste pred seboj. Srednja dva otroka iz prve vrste v koloni pa primeta za ramo vzgojitelja, ki "vozi" avtobus.

7. dejavnost: AVTOMOBILI

Cilja dejavnosti:

- Otrok spozna pomen javnega prevoza.
- Otrok razvija kritično mišljenje o rabi avtomobilov.

Pripomoček:

- Kreda za risanje po tleh.



Potek dejavnosti

Postavite se na veliko asfaltno (ali betonsko) površino, na kateri boste lahko risali s kredo (alternativno lahko tudi peščeno površino, ob čemer bomo na tla risali s palico). Otroke postavite v kolono drugega za drugim (lahko naredite več vrst). Vsak okrog sebe s kredo nariše kvadrat ali pravokotnik, ki predstavlja njegov avtomobil. Nato jim rečete, da lahko izstopijo iz svojih »avtomobilov«. Poleg površine z avtomobili jim poveste, da bodo postavili še avtobus. Postavite ga na enak način, kot ste ga pri prejšnji dejavnosti (6. dejavnost: *Avtobus*). Ko se postavite v formacijo, jih obrišete v en velik pravokotnik, ki zdaj predstavlja avtobus. Nato lahko tudi iz »avtobusa« izstopijo. Povabite jih, da si ogledajo, koliko površine so zavzeli, ko so imeli vsak svoj avtomobil, in koliko z enim avtobusom. O tem se še pogovorite. Postavite jim vprašanja, kot so, kdaj so zavzeli več prostora, zakaj mislijo, da je tako, kaj so prednosti pri potovanju z avtomobilom in kaj pri potovanju z avtobusom.

Sledi prosta igra v prostorčkih, ki ste jih narisali na tla. Po želji otrok lahko dodate tudi materiale za igro (avtomobilčki, stoli, igralni denar za plačilo avtobusa ...).

8. dejavnost: RECIKLIRARNJE

Cilja dejavnosti:

- Otrok se seznani s pomenom ločevanja odpadkov.
- Otrok razvija sposobnost ustreznega ločevanja odpadkov.

Pripomočki:

- Natisnjene sličice različnih odpadkov, ki sodijo v enega izmed štirih zabojnikov (embalaža, papir, biološki odpadki, steklo).

Primer

- **Biološki**: slike sadja, zelenjave, kruha, sira,
 - **embalaža**: slike tetrapakov, plastičnih embalaž, pločevink,
 - **papir**: slike revij, časopisa,
 - **steklo**: slike steklenic, kozarcev.
- 4 barvni obroči v barvah zabojnikov za ločevanje (rumena, rdeča, rjava in modra).



Potek dejavnosti

Z otroki se pogovorite o ločevanju odpadkov. Postavite jim vprašanja, kot so, ali so že videli zabojnike za ločevanje, katere barve so in kaj v njih sodi, ali doma ločujejo odpadke in katere zabojnike imajo. Lahko jih vprašate, ali vedo, kaj je namen ločevanja, in jim poveste, da lahko na tak način smeti odpeljejo v tovarne, v katerih iz njih ponovno pridelajo uporabne stvari.

Na tla postavite obroče različnih barv, ki predstavljajo zabojnike za smeti: embalaža (rumen obroč), biološki odpadki (rjav obroč), papir (rdeč obroč), steklo (moder obroč). Nato se otroci postavijo v vrsto. Prvemu v vrsti podate prvo sličico. Skladno s tem, kateri odpadke sličica predstavlja, mora otrok teči in skočiti v pravi koš za smeti (obroč), tam pa odložiti sličico odpadka. Ko je v pravem košu, se lahko spet vrne na konec kolone, vi pa v tem času že naslednjemu otroku daste novo sličico z vrha.

Na koncu aktivnost povzamete z vprašanji, ali se jim je zdelo ločevanje odpadkov zabavno in kaj dobrega z ločevanjem odpadkov dosežemo.



Povezava do videa:
"Kapljica in Listek raziskujeta:
kam gredo odpadki, ko jih
odvržemo"

CILJ 11: TRAJNOSTNA MESTA IN SKUPNOSTI

9. dejavnost: TRŽNICA

Cilj dejavnosti:

- Otrok se seznaja s pomenom tržnic ter z uživanjem lokalno in sezonsko pridelanega sadja in zelenjave.



Pripomočki:

- košara, v katero bomo polagali zelenjavo, ki jo bomo kupili,
- sadje in zelenjava (plastična, narisana na karton ...),
- košare za sadje in zelenjavo,
- papirnati igralni bankovci (lahko iz monopolyja), s katerimi bomo plačevali na tržnici.

Potek dejavnosti

Najprej se z otroki pogovorimo o pojmu tržnica, ali so jo že kdaj obiskali, kaj tam lahko kupimo in ali kdaj kupujejo na tržnici. Spodbudimo jih, da poskusijo poimenovati čim več različnih dobrin, ki bi jih lahko na tržnici kupili. Povemo jim, da bomo postavili svojo tržnico.

Mize, ki bodo predstavljale stojnico na tržnici, razporedimo v polkrog. Otroci mize opremijo s sadjem in z zelenjavo. Nekatere otroke določimo oz. se določijo sami, da bodo prodajalci na tržnici, preostali pa bodo kupci. Čez nekaj časa vloge zamenjajo. Otrokom naročimo, da se vsak prodajalec postavi za svojo mizo, ter jim povemo, da so zdaj prodajalci na tržnici in katere so njihove naloge. Nato jim povemo, da so nekateri otroci kupci, ki kupujejo zelenjavo na tržnici. Kupci se sprehajajo med mizami, tj. od mize do mize. Če ne vedo, kaj bi rekli, jim lahko podajamo sugestije v smislu: "Vidim, da prodajate cvetačo. Ali je dobra? Kakšna je cena?" Druga vprašanja, ki jih lahko postavimo, so še, katere jedi si lahko pripravimo iz njihove ponudbe (če npr. prodaja krompir, pire krompir), kaj imajo oni najraje, ali je to sadje/zelenjava dobrega okusa).

Aktivnost sklenemo z vprašanjem, kaj jim je bilo pri aktivnosti všeč, katero sadje in zelenjavo so kupili, kaj bi še želeli kupiti na tržnicah. Vprašamo jih, zakaj mislijo, da je dobro, da lokalno in sezonsko sadje in zelenjavo kupujemo na tržnicah. Povemo jim, da hrano na tržnici pridelujejo lokalni kmetje in da na tak način podpiramo lokalne pridelovalce, namesto da kupujemo hrano, ki k nam pripotuje po dolgi poti iz drugih držav.



CILJ 12: ODGOVORNA PORABA IN PROIZVODNJA

1. dejavnost: MOJA TRAJNOSTNA VREČKA

Cilj dejavnosti:

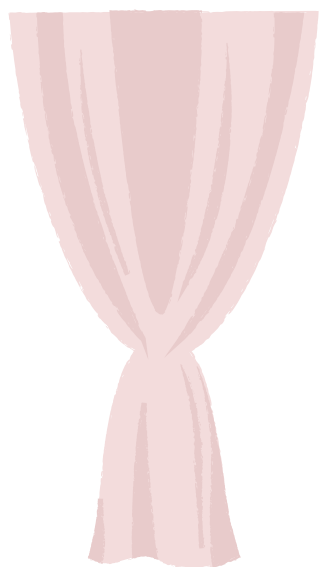
- Otrok uporablja trajnostni material za izdelavo vrečke.

Pripomočki:

- stare zavese, mreža oz. drug podoben material,
- vrvica,
- škarje.

Potek dejavnosti

Priprava vrečke po navodilu na QR-kodi.



CILJ 12: ODGOVORNA PORABA IN PROIZVODNJA

2. dejavnost: PICA

Cilja dejavnosti:

- Otrok ozavešča pomen izvora, pridelave in predelave hrane.
- Otrok usvaja spoštljiv odnos do hrane.

Pripomočki:

- surovine in material, potreben za izdelavo pice (glejte QR-kodo).

|| idej za zabavne pice za otroke z recepti



Potek dejavnosti

Otrokom povejte, da se boste z njimi pogovarjali, od kod pride naša hrana. Za primer vzemite pico. Povejte jim, da smo gost v restavraciji, ki si želi pico, in da bodo danes oni, otroci, poskrbeli, da jo bomo dobili. Postavili boste namreč namišljeno vasico, v kateri bo vsak izmed otrok dobil vlogo v poteku proizvodnje hrane od primarnih surovin do končnega produkta.

Za začetek z otroki pico razdelite na osnovna živila, ki jih potrebujete za njeno pripravo, torej testo, paradižnikova mezga in sir.

Najprej se lotite testa in vprašajte otroke, iz česa je testo narejeno. Ko odgovorijo, da iz moke, jih vprašajte, kako moko pridobivamo. Ko pridejo do odgovora, da za testo potrebujejo moko, ki pride iz pšenice, vprašajte, kateri izmed njih bi bil rad kmet, ki bo prideloval pšenico. Določite mu del prostora, ki predstavlja njegovo kmetijo. Lahko ste kreativni in mu postavite ograjico iz stolov, uporabite obstoječe igrače v učilnici, ki predstavljajo traktor ali kakšno kmetijsko mehanizacijo itn.

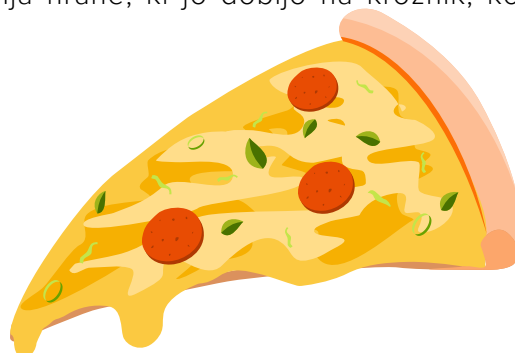
Otroke nato vprašajte, kako pridemo iz pšenice do moke. Napeljite jih na to, da mora pšenica potovati v mlin. Vprašajte, kdo bi želel biti mlinar. Tako dodelite še vlogo trgovca, ki bo moko prodajal v trgovini. Vprašajte jih, kako moka pride od kmeta do mlina in nato do trgovine; nato dodelimo vlogo voznika, ki bo moko prevažal.

To ponovite tudi za druge sestavine, dokler nima vsak otrok svoje vloge, in odigrate celotno verigo. Najprej prvi v verigi (kmet) odigra pridelavo pšenice, nato voznik pobere pšenico in jo odpelje v mlin, v katerem jo mlinar zmelje, nato jo mora voznik odpeljati v trgovino, tam mora prodajalec postaviti artikle na polico in jih prodati, nato mora priti kuhar in kupiti moko ter jo zamesiti v testo in uporabiti še druge sestavine, ki so potrebne za pico, ki pridejo iz drugih verig, ki ste jih postavili. Ko se odigra celotna igra, pride gost v restavraciji do svoje pice.

Dejavnost sklenite s pogovorom o tem, koliko ljudi in vlog je bilo potrebnih, da je lahko gost prišel do pice, in jih vprašate, ali razumejo pomen cenjenja hrane, ki jo dobijo na krožnik, ko vedo, koliko dela je bilo za to potrebnega.

Mogoče prilagoditve

Lahko se odločite tudi za pripravo druge hrane in dodajate ali odvzimate vloge. Dejavnost lahko tudi večkrat izvedete.



CILJ 12: ODGOVORNA PORABA IN PROIZVODNJA

3. dejavnost: KARTE O ODPADNI HRANI

Cilja dejavnosti:

- Otroci krepijo in razvijajo spoštljiv odnos do hrane.
- Otroci krepijo razumevanje trajnostne potrošnje in porabe hrane.

Pripomočki:

- veliki barvni papirnati krožniki,
- slike hrane in odpadkov (izrezki iz revij, natisnjene slike ali risbe),
- lepilo,
- škarje,
- karton (karte, na katerih so predlogi s sličicami, kako ravnati s hrano),
- flomastri ali barvice.



Potek dejavnosti

Z otroki se na začetku pogovorite o odpadli hrani in tem, kako zmanjšati odpadno hrano.

Otroci izdelajo krožnike. Vsak otrok dobi en papirnati krožnik. Otroci na krožnik narišejo ali nalepijo sličice hrane, ki jo radi jedo. Nato izberejo izrezke, ki predstavljajo hrano, ki jo pogosto zavržejo. Z otroki se pogovorite, zakaj hrano zavržejo, in poiščite razloge, da ne pojedjo hrane, ki ostane na krožniku. Te razloge skupaj zapišite na kartice, ki vas bodo spomnile, kako se lahko izognete temu, da hrano vržete v smeti. Iz kartona izrežite karte različnih velikosti. Nanje otroci narišejo preproste načine, kako lahko zmanjšamo odpadno hrano, ali nalepijo sličice, ki prikazujejo odgovorno rabo hrane. Karte opremite tudi s kratkim besedilom.

Predlogi vsebine kart:

Prosim za manjšo porcijo.

Poskusim novo hrano.

Ostanke hrane spravim ali z njimi naredim novo jed.

Odpadke sadja in zelenjave kompostiram.

Počakam. preden vzamem dodatek.

Saj je naš želodec lahko že poln.



CILJ 12: ODGOVORNA PORABA IN PROIZVODNJA

Otroci razstavijo svoje krožnike in karte na steni. Z otroki se pogovorite o izdelanih krožnikih, kaj so se naučili o odpadni hrani in kako lahko vsi skupaj poskrbimo, da je bomo zavrgli manj. Aktivnost "Karte proti odpadni hrani" na zabaven in poučen način spodbuja otroke k razmišljanju o odpadni hrani in jih uči, kako lahko zmanjšajo njen nastanek. Z aktivnostjo krepimo spoštovanje do hrane in otroke ozaveščamo o pomembnosti varovanja okolja.

Opombe: Dejavnost lahko dopolnimo z obiskom kuhinje v vrtcu, v kateri kuharji otrokom predstavijo, kako v kuhinji preprečujejo nastanek preveč odpadne hrane.



Video o odpadni hrani:



CILJ 12: ODGOVORNA PORABA IN PROIZVODNJA

4. dejavnost: KAJ POTREBUJEM ZA ŽIVLJENJE?

Cilja dejavnosti:

- Otrok razmišlja o razliki med potrebami in željami.
- Otrok razvija razumevanje o odgovorni porabi in potrošnji.

Pripomočki:

- slike ali predmeti različnih stvari in dobrin (npr. hrana, voda, oblačila, igrače, elektronika, hiša, avtomobil itn.),
- košara za razvrščanje/označen prostor na tleh za razvrščanje.

Potek dejavnosti

Z otroki se pogovorite o tem, kaj menijo, da potrebujejo za življenje. Predstavite namen dejavnosti, in sicer učenje razvrščanja med željami in potrebami. Otroke razdelite v skupine od 3 do 5 članov. Vsaki skupini daste košaro s slikami ali predmeti. Naloga skupin je, da slike/predmete razvrstijo v dve košari ali za to označena kroga na tleh, z dvema kategorijama: potrebe in želje. Ko so slike/predmeti razvrščeni v košare, se z otroki pogovarjate o razliki med potrebami in željami. Vprašajte jih, zakaj so nekatere stvari nujne za življenje, kot npr. hrana, voda, družina, druge pa ne, kot npr. vedno nove igrače.

Poudarite, da je pomembno, da znajo ločiti med potrebami in željami ter da se naučijo odgovorno porabljeni denar. Pogovorite se o tem, kaj pomenita odgovorna poraba in potrošnja. Otroke vprašajte, kako lahko sami prispevajo k odgovorni porabi (npr. varčevanje z energijo, vodo, uporaba recikliranih materialov itn.). Aktivnost sklenite z mislijo, da je pomembno, da se vsi zavedamo svojih potreb in da ne kupujemo stvari, ki jih v resnici ne potrebujemo. Poudarite, da je odgovorna poraba pomembna za varovanje okolja in naše lastno dobro počutje.

Opombe: Namesto slik lahko uporabite prave predmete. Igrajte igro vlog, pri kateri otroci prevzamejo vloge različnih likov (npr. starši, otroci, trgovci) in se spoprijemajo s situacijami, ki so povezane z odgovornim nakupovanjem. Izdelate lahko tudi plakat ali risbo o odgovorni porabi.



CILJ 13: PODNEBNI UKREPI

1. dejavnost: DVIG MORSKE GLADINE

Cilja dejavnosti:

- Otrok se seznaja z vplivom taljenja ledu na polih na dvig morske gladine.
- Otrok razvija ustvarjalnost z gradnjo makete.

Pripomočki:

- globus ali zemljevid,
- plastična prozorna ali steklena škatla,
- plastelin,
- hišice iz lego kock,
- voda,
- jedilno modro barvilo,
- alkoholni flomaster,
- veliko ledu.



Potek dejavnosti

Pred začetkom dejavnosti se z otroki pogovorite o morju. Prikažite jim globus ali pa zemljevid in jih vprašajte, ali je na Zemlji več kopnega ali več morja. Poveste, da morje predstavlja 71 % površja Zemlje. Vprašajte jih, ali mislijo, da bi ljudje lahko živeli v morju. Poudarite pomembnost kopnega za dihanje, pridelavo hrane in gradnjo prebivališč. Nato pokažite na ledene pokrove in vprašajte, ali vedo, kaj so in iz česa so sestavljeni. Pogovorite se o pojavu globalnega segrevanja. Vprašajte, ali vedo, kaj jih povzroča. Povejte, da ga povzročamo ljudje, ker v zrak spuščamo toplogredne pline, in da se zaradi tega dviga temperatura na Zemlji. Vprašajte, kaj mislijo, da se bo zgodilo s snegom in z ledom na polih, če se bo temperatura zraka še naprej dvigala, in kam bo ta voda odtekla.

Z otroki zgradite **maketo**. V plastično prozorno škatlo s plastelinom ali z glino oblikujte pokrajino v eni izmed polovic. Poskrbite, da je teren poševen in razgiban. Povejte, da to predstavlja kopno na planetu.

Vsak otrok naj v pokrajino postavi svojo hiško, ki jo je izdelal iz plastelina ali lego kock.



Prikaz izdelave kopnega v plastični prozorni posodici. Kroglice v tem primeru predstavljajo hiške, ki jih otroci postavijo v pokrajini.
Vir: National Geographic (2016)



CILJ 13: PODNEBNI UKREPI

1. dejavnost: DVIG MORSKE GLADINE

Na drugi strani plastične škatle prav tako postavite plastelin ali glino, ki bo segal iz vode, na katerega boste postavili led.



Slika: Prikaz podstavka za led na drugi strani posodice. Vir: JPL Nasa

Nato v maketo vlijete vodo, dodate pa ji modro barvilo in otrokom poveste, da to predstavlja morje. Vode vlijete le toliko, da doseže najnižji nivo naše pokrajine. Na koncu položite na zato namenjen del čim večjo količino ledu (kot je prikazano na sliki zgoraj), ki predstavlja ledene pokrove na polih (več je ledu, večji je učinek), in to predstavite otrokom.

Na zunanji rob škatle zarišete črto, ki označuje nivo vode. Nato vsako uro odčitate višino nove gladine in jo označite.



Slika: Odčrtavanje dviga morske gladine. Vir: PBS Kids

Ko se ves led stopi, se z otroki posedete okrog makete. Pogledate, do kod sega nova vodna gladina, koliko je morja in koliko kopnega ter katere hiške so mogoče pod vodo. Pogovorite se, kaj bi to lahko pomenilo za ljudi, ki živijo blizu obale. Odvisno od starosti otrok lahko na zemljevidu oziroma globusu prikažete ogrožena območja na svetu in se pogovorite, kako bo dvig morske gladine vplival na prebivališča tamkajšnjih ljudi, njihove službe in na površine za pridelavo hrane. Na koncu pridete do ugotovitve, da se bo veliko ljudi moralo zaradi tega preseliti.

CILJ 13: PODNEBNI UKREPI

2. dejavnost: POMOČ V NESREČI

Cilj dejavnosti:

- Otrok se seznaja z dobrodelnostjo, s prostovoljstvom in pomočjo ljudem ob nesrečah.

Pred izvedbo:

- z lokalno gasilsko postajo se dogovorite za obisk.



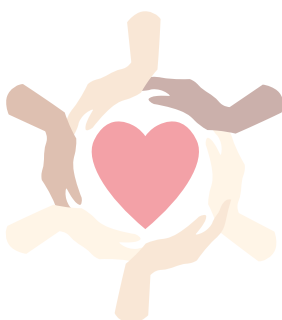
Potek dejavnosti

Z otroki se pogovorite o naravnih nesrečah. Poveste jim, da podnebne spremembe prinašajo tudi več naravnih nesreč. Vprašajte jih, ali vedo, kaj naravne nesreče so in ali znajo našteti nekaj primerov (potresi, poplave, suše). Poveste jim, da lahko ob nesrečah ljudje ostanejo brez svojih stvari in prebivališč. Vprašajte jih, kako bi se oni počutili, če bi ostali brez svojih igračk, svojega doma.

Nato se pogovorite, da ob takšnih nesrečah med drugim pomagajo gasilci. Povejte jim, da boste obiskali gasilsko postajo. Odpravite se do lokalne gasilske postaje, na kateri vam predstavijo delo in opremo.

Ko se vrnete, se z otroki pogovorite o tem, kar so videli in kaj jim je bilo najbolj všeč. Povejte jim, da lahko ljudem ob takšnih nesrečah pomagamo tudi z dobrodelnostjo. Vprašajte jih, kaj bi bile lahko stvari, ki bi jih potrebovali ljudje, ki so jih prizadele naravne nesreče. Skupaj naštejte dobrine: hrana, oblačila, pripomočki za higieno. Vprašajte jih, ali vedo, kam lahko odnesejo stvari za pomoč ljudem v stiski. Omenite humanitarne organizacije, kot je Rdeči križ. Aktivnost sklenite z mislijo, da lahko vsak posameznik prispeva, pomaga na neki način. V ta namen otrokom naročite, da lahko, kdor želi, do naslednjega tedna prinese nekaj, kar bi želel podariti ljudem v stiski. To so lahko konzervirana živila, šolske potrebščine, oblačila. Nato skupaj odnesite zbrane reči v zbirni center.

Po končani dejavnosti lahko otroci likovno ustvarjajo ali pa se igrajo na temo medsebojne pomoči in poklicev.



CILJ 13: PODNEBNI UKREPI

3. dejavnost: PRAVE POŠASTI OGROŽAJO NAŠ PLANET

Cilj dejavnosti:

- Otrok razvija zavedanje o različnih straneh globalnega segrevanja, kaj jih povzroča in kako jih lahko ustavimo.

Pripomoček:

- knjiga *Prave pošasti ogrožajo naš planet* (avtor Marie G. Rohde).

Potek dejavnosti

V knjižnici si izposodite knjigo. Nato otrokom preberite posamezno poglavje in jim pokažite ilustracije.

Po vsakem prebranem poglavju otrokom postavite vprašanja: kaj je predstavljena pošast in kaj jo povzroča ter s katerimi ukrepi jo lahko premagamo.

Knjiga ima 22 poglavij. Otrokom preberite od 3 do 4 naenkrat.



Naslovnica knjige *Prave pošasti ogrožajo naš planet* (M. G. Rohde). Vir: Emka (2024)

Povezava do knjige
v spletni trgovini:



Eno izmed poglavij v knjigi *Prave pošasti ogrožajo naš planet*. Vir: Galarna.si (2024)

CILJ 14: ŽIVLJENJE V VODI

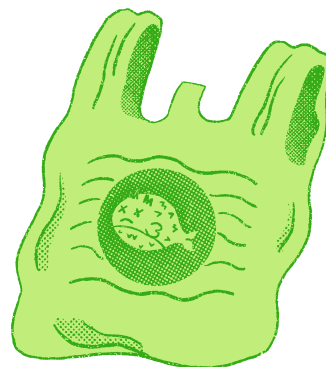
1. dejavnost: OČISTIMO MORJE

Cilja dejavnosti:

- Otrok se seznaja s problematiko onesnaženosti morja s smetmi.
- Otrok v akvariju preizkuša možnosti čiščenja morja.

Pripomočki:

- akvarij,
- plastična prozorna posoda,
- brezbarvni orbeez,
- magnetki,
- kamenčki ali lego kocke,
- plastična ali lesena palčka,
- figurice morskih živali.



Potek dejavnosti

Dan pred izvedbo v akvarij stresite orbeez in jih zalijte z vodo, da se napihnejo, kar traja nekaj ur. Nato na kamenčke ali pa lego kocke nalepite magnetke, prav tako tudi na palčko. Med orbeez razporedite kamenčke, ki predstavljajo smeti in morske živali. Dejavnost začnite tako, da otroke vprašate, ali so že slišali za onesnaževanje morja in ali vedo, kaj to pomeni. Vprašajte jih, ali vedo, kako smeti pridejo v morje. Smeti namreč v morje nanosijo reke, iz kopnega pa jih izpirajo neurja. Vprašajte jih, ali si lahko predstavljajo, kako je živalim, ki morajo plavati med smetmi, in kako bi se počutili oni, če bi živeli na smetišču. Povejte jim, da živali ne ločijo smeti od hrane; tako jih velikokrat zamenjajo za hrano, da bi tudi nas boleli trebuščki, če bi pojedli plastiko, in da je to zelo nevarno ter da v ta namen ljudje, ki se zavzemajo za morja (aktivisti), čistijo morja. Vprašajte jih, ali bi tudi oni danes očistili naše malo morje.

Prinesite jim pripravljen akvarij z orbeez. Povejte jim, da ta akvarij predstavlja morje, živali, ki živijo v njem, in kamenčke, ki predstavljajo smeti, ki plavajo v vodi. Nato jim predstavite, da smo mi ekipa ljudi, ki bodo očistili morje. Pokažite jim palčko z nalepljenim magnetom, in jim povejte, da je to mreža, s katero bodo lovili smeti. Nato demonstrirajte, kako se s palčko približa enemu izmed kamenčkov, in ga s pomočjo nalepljenih magnetov poberete in odložite na mizo zunaj akvarija. Nato lahko vsak otrok še sam poskusi ujeti svoj kamenček.

Dejavnost sklenite s tem, da otrokom poudarite, kako imajo živali zdaj čistejše okolje, več prostora za gibanje ter da se ne morejo zmotiti in smeti zamenjati za hrano, tako da jih trebuščki ne bodo več boleli.



CILJ 14: ŽIVLJENJE V VODI

1. dejavnost: OČISTIMO MORJE

Povezave do pripomočkov:



Vir slike: Amazon.com (2024)

Vodne gel kroglice (orbeez)
Trgovina Maaarket

Povezava do spletne trgovine:



Vir slike: Amazon.com (2024)

5 x 3 mm magnetki
Spletna trgovina Amazon.com

Povezava do spletne trgovine:



Vir slike: Kreativne igrače (2024)

Figurice morskih živali
COLLECTA Mini figurice živali Morske 1 –
trgovina Kreativne igrače

Povezava do spletne trgovine:



CILJ 14: ŽIVLJENJE V VODI

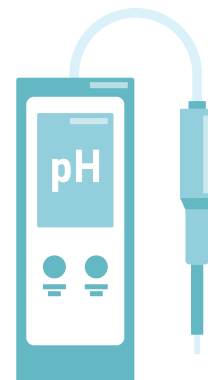
2. dejavnost: SPREMEMBE V OCEANIH

Cilj dejavnosti:

- Otrok se seznaja s problematiko zakisljevanja oceanov in posledicami, ki jih ima to na morsko okolje.

Pripomočki:

- slike naslednjih stvari: želodec, kis, pomarančni sok, paradižnik, kava, mleko, voda v kozarcu, morje.



Potek dejavnosti

Otroke vprašajte, ali vedo, kaj je voda in kaj jo sestavlja. Vprašajte jih, ali so že slišali za izraz molekule. Povejte, da so to drobni gradniki, ki sestavljajo vse stvari okrog nas. Nato povejte, da je voda sestavljena iz gradnikov, imenovanih vodne molekule, in da so lahko poleg teh molekul v naši vodi tudi druge molekule. Recimo, da ima morska voda v sebi molekule soli, medtem ko je rečna voda nima. Nato vprašajte, katere živali živijo v slani vodi in katere v sladki in ali otroci mislijo, da lahko morske živali živijo v rečni vodi. Tako sklenite s tem, da je slanost vode ena izmed njenih pomembnih lastnosti, saj količina soli vpliva na organizme, ki bodo živeli v njej.

Nato jim predstavite, da je druga izmed pomembnih lastnosti vode njena kislost. Prav tako kot različne živali živijo v različno slani vodi, potrebujejo živali tudi ustrezno raven kislosti. Kislost povzročajo raztopljene molekule kisline v vodi. Vprašajte jih, ali lahko naštejejo nekaj kislih živil (limona, kis). Razložite, da obstajajo različno kislja živila, ki vsebujejo šibke in nenevarne kisline, obstajajo pa tudi močne kisline, ki poškodujejo snovi, npr. povzročajo rjavenje kovin. Nato povejte, da obstajajo metode za merjenje kislosti. Nato jim predstavite pripravljene sličice in jim naročite, da naj jih poskusijo razvrstiti od najbolj kisle do najmanj kisle. Ko končajo, skupaj pregledajte vrstni red sličic in popravite vrstni red, če je to potrebno. Pravilni vrstni red je: **želodec** (pH 1), **kis** (pH 2), **pomarančni sok** (pH 3), **paradižnik** (pH 4), **kava** (pH 5), **mleko** (pH 6), **voda** (pH 7), **morska voda** (pH 8).

Zdaj se z otroki pogovorite o globalnem segrevanju. Pojem jim predstavite na način, da bodo razumeli. Vprašajte jih, ali vedo, kateri plin je glavni povzročitelj. Ko odgovorijo, da je to ogljikov dioksid, jim povejte, da je ta, prav tako kot voda, molekula in da se lahko kot molekula pomeša z molekulami vode. Povejte, da se zaradi velikih izpustov v ozračje veliko več ogljikovega dioksida raztaplja v vodi, kot bi se ga sicer. Nadaljujte, da se molekule ogljikovega dioksida v vodi obnašajo kot kislina, saj tvorijo z molekulami vode zelo močno kislino (t. i. ogljična kislina). Vprašajte jih, ali vedo, kako kisline vplivajo na druge snovi (jih poškodujejo). Tako jim povejte, da zelo močna ogljična kislina uničuje tudi korale ter hišice polžkov, školjk in lupino rakov. Tako prihaja do uničevanja morskih habitatov in njihovih prebivalcev.

Na koncu povzemite in ponovite, kaj so se otroci naučili. Poudarite, da je to še en vidik, kako izpusti uničujejo naravne habitate, v tem primeru morske.

CILJ 15: ŽIVLJENJE NA KOPNEM

1. dejavnost: KAR NE SODI V NAŠE OKOLJE

Cilja dejavnosti:

- Otrok se seznaja s pojmom tujerodne invazivne vrste.
- Otrok se uči prepoznavati tujerodne invazivke v svoji okolici.



Pripomočki:

- natisnjene sličice pogostih invazivk v naši okolici in njihova imena.

OPOMBA: Seznam invazivnih tujerodnih vrst dobimo na spletnem portalu gov.si: Invazivne tujerodne vrste rastlin in živali.

Povezava do
portala gov.si:



Potek dejavnosti

Otroke vprašajte, ali so že slišali za izraza “invazivke” in “tujerodne invazivne vrste”. Vprašajte jih, ali vedo, kaj te besede pomenijo, ali poznajo imena kakšnih invazivnih tujerodnih vrst pri nas in kako lahko pri tem problemu pomagajo. Povejte, da opažanja tujerodnih rastlin beležimo v spletni aplikaciji *Invazivke*; tako se zbira podatke o njihovi razširjenosti. Povejte tudi, da potekajo akcije odstranjevanja invazivnih tujerodnih vrst.

Pokažite jim slike invazivk v okolici in se jih skupaj naučite. Nato jim povejte, da boste skupaj z njimi odšli na lov za invazivnimi tujerodnimi rastlinami v okolici. Odpravite se na sprehod in otroke spodbudite, da poskusijo opaziti katere izmed invazivnih vrst. Otroke opozorite tudi na ravnanja s temi rastlinami (nevarnosti).

Sklenite z vprašanji, ali jim je bila dejavnost všeč, katere invazivne vrste so spoznali, ali so jih poznali že prej in zakaj so invazivke problematične. Povejte tudi, da po Sloveniji pogosto potekajo tudi akcije čiščenja invazivnih tujerodnih vrst.



CILJ 15: ŽIVLJENJE NA KOPNEM

1. dejavnost: KAR NE SODI V NAŠE OKOLJE

Primeri pogostnih invazivnih tujerodnih vrst

Vir vseh slik je spletni portal Gov.si (2024).



Octovec



Kanadska zlata rozga



Navadna barvilnica



Japonski dresnik



Medvejka

CILJ 15: ŽIVLJENJE NA KOPNEM

2. dejavnost: PREHRANJEVALNA VERIGA

Cilji dejavnosti:

- Otrok razvija zavedanje o povezanosti vseh organizmov v okolju in njihovi soodvisnosti.
- Otrok razvija čut za ohranjanje narave.
- Otrok razvija spoštovanje do narave.

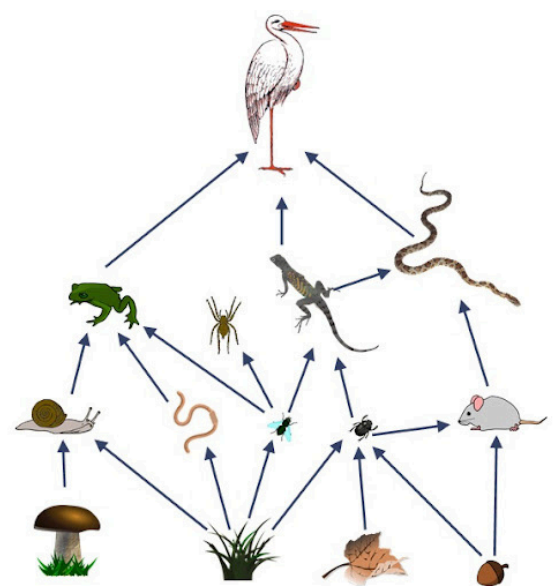
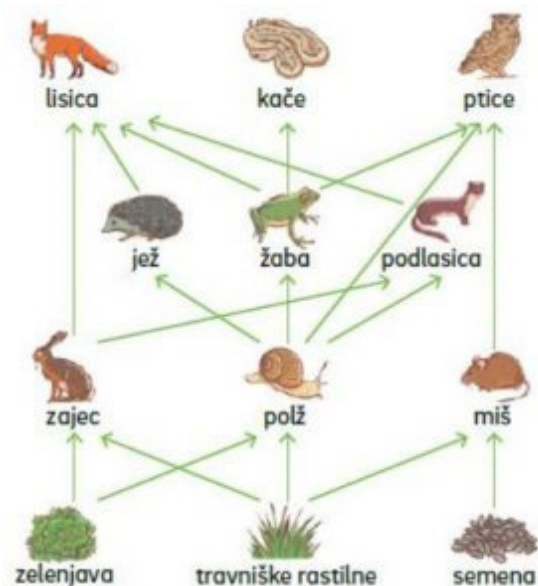
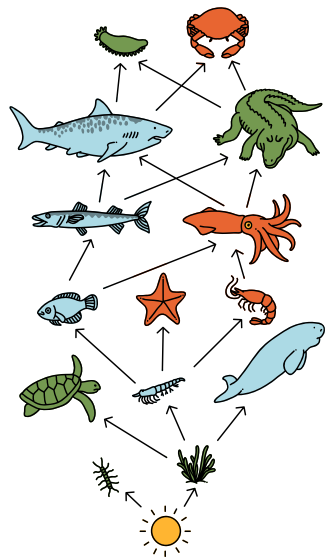
Pripomočki:

- natisnjene sličice solate, polža, žabe, kače in štoklje.

Potek dejavnosti

Z otroki se pogovorite o tem, da za življenje vsi potrebujemo hrano. Postavite jim vprašanja, kot so: zakaj moramo jesti, kaj radi jedo, kaj se zgodi, če ne jedo ...

Nato jih vprašate, ali morajo tudi živali jesti, kaj jedo polži, in pred njih položite sliko polža. Ko odgovorijo, da so rastlinojedci, pred polža položite sličico rastline, ki je njegova ljuba hrana. Nato jih vprašajte, katere živali jedo polže. Če ne uganemo, jih na pravilen odgovor (žaba) napeljite s sugestijami, z uganko ali s pantomimo. Za polžem položite sliko žabe. Na isti način pridete do kače, ki je žabe, in nato do štoklje, ki je kače. Ko položimo sličico za sličico, jim poveste, da to imenujemo prehranjevalna veriga. Ko vzamete stran eno sličico (žival), s tem prikažete, da vse živali za to sličico nimajo kaj jesti. Tako prikažete pomembnost vseh organizmov v prehranjevalni verigi. Spodbudite jih, da poskusijo sami sestaviti še kakšno prehranjevalno verigo. Pri tem si lahko pomagata s spodnjimi sličicami prehranjevalnih verig.



CILJ 15: ŽIVLJENJE NA KOPNEM

3. dejavnost: KAJ TO RASTE?

Cilja dejavnosti:

- Otrok raziskuje različne vrste rastlin na travniku in v različnih letnih časih.
- Otrok spoznava pojem biodiverzitete.

Pripomoček:

- Mobilna aplikacija *Plant.net*.



Povezava do mobilne
aplikacije *Plant.net*:



Potek dejavnosti

Z otroki se odpravite na travnik in jim dajte navodilo, da utrgajo vsak eno rastlino, s tem da naj izbere vsak drugačno. Naročite jim, da trgajo le nadzemni del rastlin (steblo, list, cvet), podzemni del (korenine) pa pustijo v tleh, saj s tem omogočimo nekaterim rastlinam rast tudi v naslednjem letu. Rastline določite z uporabo aplikacije *Plant.net*. O vsaki rastlini nekaj povejte, ker s tem krepite idejo o pomembnosti različnih rastlinskih vrst. Nato položite rastline med časopisni papir in jih obtežite ter jih tako herbarizirajte. Čez en mesec jih nalepite na papir, nanj napišite ime posamezne nabrane rastline in jih obesite. Nato se čez dva meseca ponovno odpravite na isti travnik in otrokom naročite, da naberejo ponovno vsak svojo rastlino, ki je lahko drugačna od tiste, ki so jo nabrali v prvem krogu. Ponovno jih posušite in določite vrsto. O posamezni rastlinski vrsti se pogovorite in predstavite zanimivosti. Z otroki se pogovorite o tem, koliko različnih rastlinskih vrst raste na travniku in kako se ta s časom spreminja. Vprašajte jih, ali vedo, kaj pomeni biodiverziteteta in zakaj je pomembna. Biodiverziteteta namreč pripomore k stabilnosti ekosistemov in je tudi pokazatelj vitalnosti ekosistema.

CILJ 15: ŽIVLJENJE NA KOPNEM

4. dejavnost: PTICE

Cilja dejavnosti:

- Otrok se seznani z raznovrstnostjo ptic v lastnem okolju.
- Otrok spozna pomen biodiverzitete.



Pripomočki:

- natisnjene sličice pogostih ptic v našem okolju (vrabci, sinice, golobi, vrane, kosi ...).

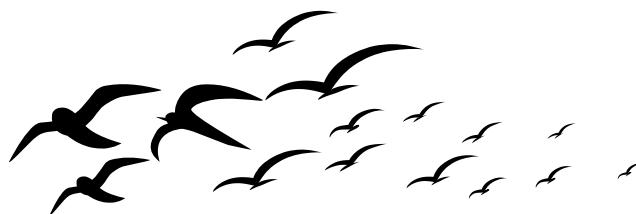
Opomba: Vnaprej se pozanimamo, katere ptice so v našem okolju pogoste. Pri tem si pomagamo s spletnim priročnikom **Ptice Slovenije društva DOPPS**, v katerem lahko najdemo najpogostejše ptice v različnih habitatih (mestih, podeželju, gozdu ...).



Povezava do priročnika
Ptice Slovenije:

Potek dejavnosti

Z otroki se pogovorite, katere ptice poznajo in katere vidijo v naravi. Pogovorite se o vlogi posamezne vrste ptic. Pokažite jim slike najpogostejših ptic v našem okolju in jih poimenujte. Predvajajte jim njihovo oglašanje in jih spodbudite, da jih poskusijo oponašati. Nato se z njimi odpravite na sprehod in jih spodbudite, da poskusijo opaziti vse vrste, o katerih ste se pogovarjali. Otroci naj bodo pozorni na njihovo obnašanje, oglašanje.



Primer strani iz DOPPS-ovega priročnika
Ptice Slovenije (vir: priročnik Ptice
Slovenije. DOPPS. 2024)

CILJ 15: ŽIVLJENJE NA KOPNEM

5. dejavnost: KAJ TO LEZE?

Cilja dejavnosti:

- Otrok se seznaja z raznovrstnostjo žuželk v lastnem okolju.
- Otrok spozna pomen biodiverzitete.

Pripomočki:

- natisnjene sličice pogostih nevretenčarjev v našem okolju (deževniki, navadni prašički, mokrice, strigalice, železne kačice, mravlje, pajki, suhe južine ...),
- lončki z lupo.

Potek dejavnost:

Z otroki se pogovorite o žuželkah in drugih nevretenčarjih, ki jih lahko najdejo v naravi. Pokažite jim slike nevretenčarjev in jih spodbudite, da jih poskusijo poimenovati. Za vsako izmed žuželk povejte, kako koristijo okolju. Nato se odpravite v gozd ali na igrišče in skupaj opazujte, katere žuželke uspete najti v tleh. Različne žuželke ujemite v lončke z lupo, otroci pa naj jih opazujejo. Nato ulovljene žuželke izpustite nazaj v naravo.



Slika: Lonček z lupo za opazovanje. Vir: Juma (2024).

CILJ 15: ŽIVLJENJE NA KOPNEM

6. dejavnosti: POSADIMO DREVO

Cilj dejavnosti:

- Otrok se seznani s pomenom dreves in gozdov za okolje.

Pripomočki:

- v naravi nabrana semena bukve, hrasta oz. katere koli druge drevesne vrste, ki jo najdemo v bližnjem gozdu,
- lopatke.



Potek dejavnosti

Z otroki se pogovorite o pomenu dreves. Začnite z vprašanji, kot je, ali so jim všeč drevesa; naštejejo naj nekaj pridevnikov, s katerimi bi jih opisali, kako se ločijo od drugih rastlin, ki rastejo na travniku, itn. Potem jih vprašajte, ali vedo, zakaj so drevesa dobra za okolje. Poudarite, da nam drevesa dajejo senco v vročih poletnih dneh in da predstavljajo prebivališča za živali. Vodite razpravo o vlogi dreves pri ohranjanju čistega okolja, razložite jim, kaj je globalno segrevanje in ali vedo, kateri plin povzroča globalno segrevanje (ogljikov dioksid). Predstavite jim, kaj povzročajo previsoke koncentracije tega plina, in jih usmerite, da nekaj tega plina vsrkajo vase tudi drevesa. Skozi pogovor jih pripeljite do dejstva, da drevesa delujejo kot črpalke, ki iz zraka srkajo plin, ki v višjih koncentracijah povzroča težave okolju. Razpravo nato sklenite s povabilom, da bo v gozdu vsak lahko sam posadil svoje drevo in tako prispeval k ohranjanju okolja.

Odpravite se na sprehod v gozd, v katerem naberite semena drevesnih vrst. Vsak otrok naj si izbere seme drevesne vrste po želji. Ob tem mu predstavite drevesno vrsto, ki bo zrastle iz izbranega semena. Otroke spodbudite h kopanju lukenj in sajenju.

Dejavnost sklenite in napovejte, da boste skupaj spremljali rast posajenih dreves. Opozorite, da ni nujno, da bodo vsa semena vzknila in drevesa zrastle, ker je veliko dejavnikov, ki vplivajo na to, da drevo "postane veliko". Skozi leto se na kraj, na katerem ste drevesa posadili, večkrat vrnite in opazujte rast dreves.

CILJ 16: MIR, PRAVIČNOST IN MOČNE INSTITUCIJE

1. dejavnost: HIŠA MIRU

Cilj dejavnosti:

- Otroci ob ustvarjanju razmišljajo in razpravljajo o pojmu in pomenu varnosti.

Pripomočki:

- velik list papirja,
- barvice,
- flomastri,
- škarje,
- lepilo.



Potek dejavnosti

Predhodno iz barvnega papirja izrežite hišo in jo prilepite na velik list. Z otroki se pogovorite o tem, kdaj se počutijo varni, ob kom se počutijo varni, svoje ideje pa naj narišejo (ali zapišejo) v notranjost hiše. Pogovor lahko nadaljujete in otroke spodbudite k razmišljanju, ali so vsi otroci na svetu varni in zakaj ne. Nadaljujete lahko z razmišljanji ali mislijo, da imajo vsi enake možnosti za obisk vrtca in igranje s prijatelji.



Povezava do videa
na temo miru kot pomembnega
vidika trajnostnega razvoja.

CILJ 16: MIR, PRAVIČNOST IN MOČNE INSTITUCIJE

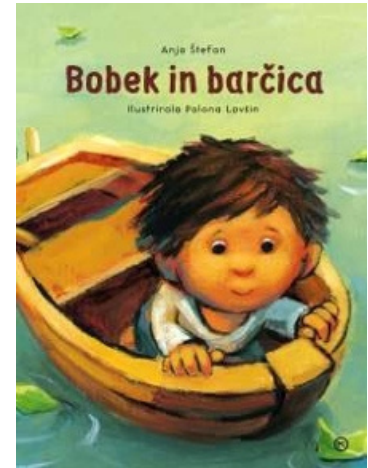
2. dejavnost: ZBIRALNA AKCIJA

Cilja dejavnosti:

- Otrok se seznani z organizacijami, ki pomagajo ljudem v stiski.
- Otrok ustvarja škatlo za donacijo.

Pripomočki:

- karton (škatle),
- škarje,
- barvice,
- flomastri,
- slikanica: *Bobek in barčica* (Štefan, 2006).



Potek dejavnosti

Otrokom preberite slikanico *Bobek in barčica*, ki govori o solidarnosti in medsebojni pomoči. Po branju se pogovorite o tem, na katere načine lahko tudi mi pomagamo drugim.

Predstavite katero izmed organizacij (Rdeči križ, Karitas, Varna hiša, Varna točka) in njihove dejavnosti. Povabite lahko tudi prostovoljca, da predstavi organizacijo.

Otroke razdelite v manjše skupine (lahko se razdelijo tudi sami); vsaka skupina dobi škatlo, ki jo okraši. Vse škatle uporabite za zbiralno akcijo, v kateri se zbira obleke, hrano, šolske potrebščine za otroke, ki vsega vsega tega nimajo. Zbrane dobrine skupaj odnesite na sedež ene izmed ustanov, ki se ukvarjajo z zbiranjem posameznega materiala.



CILJ 17: PARTNERSTVA ZA DOSEGANJE CILJEV

1. dejavnost: SKUPAJ DO CILJA

Cilji dejavnosti:

- Otrok krepí sposobnosti sodelovanja in timskega dela.
- Otrok razvija motorične spretnosti.
- Otrok se uči o pomenu medsebojnega sodelovanja in pomoči drugim.

Pripomočki:

- prostor za igro (lahko telovadnica, igralnica ali park),
- košara z žogicami, mehkiimi živalmi ali z drugimi lahkiimi predmeti, primernimi za prenašanje,
- oznaka cilja,
- pripomočki za pomoč pri prenašanju (npr. majhne vrečke, košare, žlice).



Potek dejavnosti

Najprej pripravite prostor za igro in postavite košaro s predmeti na enem koncu prostora. Označite začetek in cilj na drugem koncu prostora, na katerem bo potekala igra prenašanja. Otrokom predstavite in pojasnite 17. cilj trajnostnega razvoja, tj. *Partnerstva za doseganje ciljev*. Razložite jim, da ta cilj pomeni, da moramo sodelovati vsi skupaj, da bi dosegli zastavljene cilje. Poudariti je pomembno, da si med seboj pomagamo in sodelujemo, da dosežemo skupne cilje. Razložite jim, da morajo skupaj v parih prenesti predmete iz košare do cilja. Prav tako jim nakažite, kako lahko prenašajo predmete (npr. v rokah, z nogami, s pomočjo pripomočkov). Lahko določite časovni okvir za igro ali pa jim dovolite, da prenašajo predmete v svojem tempu.

Opombe: Lahko spremenite pravila igre, tako da otroci prenašajo predmete na različne načine (npr. samo z nogami, samo z rokami, s pomočjo pripomočkov). Lahko organizirate tekmovanje v prenašanju predmetov. Spodbudite otroke, da si sami izmislijo načine prenašanja predmetov. Pazite, da so predmeti primerni glede na starost in velikost otrok ter da niso pretežki.

↖ Povezava do videa
na temo partnerstva kot
pomembnega vidika trajnostnega
razvoja:



2. dejavnost: POVEZANOST

Cilji dejavnosti:

- Otrok krepí ustvarjalnost in motorične spretnosti.
- Otrok razvija razumevanje pomena medsebojnega sodelovanja in pomoči.
- Otrok spoznava povezanost različnih ustanov med seboj (npr. knjižnica vrtcu posodi knjige, kmetija nam pripelje jabolka ...).

Pripomočki:

- karton,
- barve,
- lepilo,
- škarje,
- slike različnih ustanov (vrtec, šola, trgovina, pošta, cesta, cerkev, igrišče, trgovina, smetišče ...),
- drugi odpadni materiali (npr. plastenke, tulci od toaletnega papirja, škatle od jajc).



Potek dejavnosti:

Otroke vprašajte, katere ustanove poznajo in kakšno vlogo imajo v mestu. Pokažite jim slike različnih ustanov in se o njih na kratko pogovorite. Otrokom pripravite karton, iz katerega izrežejo osnovo za maketo mesta. Podlago za maketo lahko pobarvajo ali okrasijo z drugimi materiali. Ustanove v mestu ustvarijo iz odpadnih materialov (karton, plastenke, tulci, prazne plastenke ...); otroci sodelujejo med seboj ter uporabljajo domišljijo in ustvarjalnost.

Otroci makete ustanov postavijo na podlago makete mesta. Razmislijo naj o tem, kje bodo posamezne ustanove stale in kako bodo med seboj povezane (npr. ceste, mostovi). Vprašajte jih, kako so ustanove med seboj lahko povezane, poleg cest, in kako lahko sodelujejo.

Na primer: knjižnica vrtcu posodi knjige, kmetija nam pripelje jabolka, trgovina prodaja hrano, smetišče poskrbi za odpadke itn. Otroci lahko prikažejo te povezave na maketi, tako da ustanove povežejo s črtami ali z vrvicami. Ko je maketa mesta končana, jo razstavite v igralnici ali na hodniku vrtca. Povabite preostale otroke in starše, da si jo ogledajo.

Z otroki se pogovorite o maketi mesta in tem, kaj so se naučili o mestu, ponovni uporabi stvari, ter o tem, da je medsebojna povezanost zelo dobra in pomembna za nas.



UNIVERZA
V LJUBLJANI

PEF

Pedagoška
fakulteta

